MOCONDOI DANIELA-CRISTINA

GURIN ION **LEONTE RODICA**

PROGRAM PENTRU PREGĂTIREA DEBUTANȚILOR ÎN VEDEREA SUSȚINERII EXAMENULUI NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
SUPORT DE CURS

Editura Casei Corpului Dicatic Bacău

Bacău

2024

Daniela-Cristina Mocondoi **Rodica Leonte**

Ion Gurin

Program pentru pregătirea debutanților în vederea susținerii examenului național de definitivare

Suport de curs

EDITURA CASEI CORPULUI DIDACTIC BACĂU

BACĂU

2024

ISBN: 978-606-619-404-4

Cuprins

Introducere 3
Modulul 1: Teoria și metodologia curriculumului național integrat 9
1.1. Concepte de conținut și de curriculum, tipologii 9
1.2. Conținuturile educaționale 12
1.2.1. Conceptualizarea conținuturilor învățământului 12
1.2.2. Selecția conținuturilor 13
1.2.3. Organizarea conținuturilor 14
1.2.3.1. Transpunerea didactică 14
1.2.3.2. Modalități inovatoare de organizare a conținuturilor 16
Modulul 2: Integrarea resurselor digitale în practici educaționale deschise 21
Modulul 3: Rolul strategiilor didactice în eficientizarea procesului de predare-învățare-evaluare 32
3.1. Repere 32
3.2. Organizarea unei secvențe educaționale 34
3.3. Clasificare 35
3.4. Strategiile interactive 36
Modului 4: Elemente de evaluare educațională 39
4.1. Repere 39
4.2. Funcțiile evaluării 40
4.3. Strategiile/tipurile de evaluare 41
4.4. Factori ai variabilității aprecierii și notării 42
4.4.1. Subiectivismul în evaluare 42
4.4.2. Efecte perturbatoare în apreciere și notare 43
Evaluare finală 44
Bibliografie 45
Anexe 46

Introducere

Examenul național pentru definitivare în învățământul preuniversitar se desfășoară în baza unei metodologii-cadru, aprobate prin ordin de ministru. În anul școlar 2022 - 2023, acest examen se va organiza și desfășura în baza O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020 (M.E.C., 2020), privind aprobarea *Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a examenului național pentru definitivare în învățământul preuniversitar*, publicat în Monitorul Oficial nr. 852 din 17 septembrie 2020. Online, se poate studia aici: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/230302 . Iată câteva aspecte legislative care ne oferă o privire de ansamblu asupra acestui examen[1] (M.E.C., 2020):

- „Coordonarea metodologică a examenului național pentru definitivare în învățământ, denumit în continuare examen, este asigurată de Ministerul Educației și Cercetării, prin Comisia națională de examen". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul I – „**Dispoziții generale**", art. 2, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Organizarea și desfășurarea examenului sunt asigurate de către inspectoratele școlare". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul I – „**Dispoziții generale**", art. 3, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Stagiul practic minim, obligatoriu pentru obținerea definitivării în învățământ, are o durată de un an școlar (sau ore de predare echivalente normei de un an), fiind un stagiu de predare efectivă la catedră, în sistemul național de învățământ preuniversitar, cu statut de personal didactic calificat, conform studiilor absolvite". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul I – „**Dispoziții generale**", art. 4) (M.E.C., 2020);

- „Structura examenului este următoarea (M.E.C., 2020):

1. **etapa I - eliminatorie**:

a) susținerea a două inspecții școlare de specialitate;

b) evaluarea portofoliului profesional personal, denumit în continuare portofoliu;

2. **etapa a II-a - finală**: o probă scrisă". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul I – „**Dispoziții generale**", art. 5) (M.E.C., 2020);

- „Examenul se susține în limba română". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul I – „**Dispoziții generale**", art. 6) (M.E.C., 2020);

- „Subiectele pentru proba scrisă sunt elaborate de Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, pe discipline/specialități, în conformitate cu programele specifice pentru examen." (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul I – „**Dispoziții generale**", art. 7) (M.E.C., 2020) .

Prima inspecție de specialitate trebuie efectuată până pe 5 februarie 2023, iar a doua inspecție de specialitate până pe 31 mai 2023.

- „Cadrele didactice care promovează examenul dobândesc dreptul de practică în învățământul preuniversitar". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul I – **Dispoziții generale,** art. 10, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Inspecțiile școlare de specialitate se susțin în perioada prevăzută în Calendar, în unitatea de învățământ la care este încadrat candidatul sau, după caz, într-o altă unitate de învățământ". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 2-a – „**Efectuarea inspecțiilor școlare de specialitate**", art. 15, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

[1] puteți consulta structura metodologiei în *Anexa nr.1*.

- „Inspecțiile de specialitate se efectuează la 4 activități didactice, se evaluează prin note de la 1 la 10 care nu pot fi contestate” (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**”, Secțiunea a 2-a – „**Efectuarea inspecțiilor școlare de specialitate**”, art. 15, alin. (2)) (M.E.C., 2020);

- „Inspecțiile de specialitate la clasă se evaluează prin note de la 1 la 10, în baza fișelor de evaluare a activității didactice [...]. Notele obținute la inspecțiile de specialitate și nota finală, calculată ca medie aritmetică a acestora cu două zecimale exacte fără rotunjire, se trec în procesul-verbal pentru inspecția de specialitate, prevăzut în anexa nr. 3, se semnează de către membrii comisiei care efectuează inspecția și se consemnează în registrul de inspecții al unității de învățământ”. (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**”, Secțiunea a 2-a – „**Efectuarea inspecțiilor școlare de specialitate**”, art. 15, alin. (11) (M.E.C., 2020));

- „Perioada în care candidatul elaborează portofoliul începe după validarea înscrierii la examen și se finalizează cu evaluarea acestuia în semestrul al doilea al anului școlar în care susține proba scrisă”. (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**”, Secțiunea a 3-a – „**Structura și evaluarea portofoliului profesional personal**”, art. 16, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Portofoliul cuprinde (M.E.C., 2020):

a) curriculum vitae;

b) o scrisoare de intenție, având între 200 și 400 de cuvinte, în care se prezintă motivația participării la examenul de definitivat, obiectivele și așteptările proprii în formarea personală ca profesor, autoaprecierea activității/experienței câștigate pe parcursul semestrului, autoaprecierea portofoliului şi propuneri de ameliorare, inclusiv aprecieri privind strategii/metode/instrumente privind predarea-învățarea-evaluarea în sistem blended learning/online;

c) un raport de progres școlar, însoțit de următoarele documente-suport:

(i) planificările: anuale, semestrială și pe unități de învățare;

(ii) minimum 10 proiecte didactice, pentru tipuri de lecții diferite;

(iii) instrumente de evaluare (un test predictiv, cu baremul aferent, rezultatele testării, măsuri);

(iv) catalogul profesorului;

(v) resursele didactice adaptate nivelului clasei/grupei;

d) autoevaluarea portofoliului, conform grilei de evaluare”. (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**”, Secțiunea a 3-a – „**Structura și evaluarea portofoliului profesional personal**”, art. 16, alin. (3) (M.E.C., 2020));

- „Evaluarea portofoliului este realizată conform grilei de evaluare prevăzute în anexa [...], în ziua în care este efectuată cea de-a doua inspecție de specialitate”. (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**”, Secțiunea a 3-a – „**Structura și evaluarea portofoliului profesional personal**”, art. 16, alin. (4)) (M.E.C., 2020);

- „Portofoliul este notat cu note între 1 și 10. Nota acordată nu poate fi contestată” . (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**”, Secțiunea a 3-a – „**Structura și evaluarea portofoliului profesional personal**”, art. 16, alin. (5)) (M.E.C., 2020);

- „Pentru a se putea prezenta la proba scrisă din cadrul examenului, candidații trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții:

a) să aibă calificativul „Bine” sau „Foarte bine” pentru activitatea desfășurată în anul școlar curent, conform Calendarului;

b) media aritmetică a notelor finale la inspecții și portofoliu să fie minimum 8, dar nu mai puțin de 7 la fiecare dintre probele respective;

c) să îndeplinească condițiile privind durata stagiului practic obligatoriu la catedră". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 4-a – „**Completarea dosarelor și validarea datelor de înscriere existente în aplicația electronică**", art. 18, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Proba scrisă se susține după finalizarea cursurilor în anul școlar curent, la data prevăzută în Calendar, în centrele de examen care se stabilesc de către consiliul de administrație al inspectoratului școlar". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 20, alin. (1)) (M.E.C., 2020).

În acest an școlar, proba scrisă va avea loc în data 19 iulie 2023.

- „Raportat la funcția didactică de predare, proba scrisă a examenului se susține la (M.E.C., 2020):

c) limba și literatura maternă, limba și literatura română și universală pentru copii, matematică, metodica predării limbii și literaturii/comunicării în limba maternă, metodica predării limbii și literaturii/comunicării în limba română și metodica predării matematicii/matematicii și explorării mediului în învățământul primar - pentru învățători, institutori și profesori pentru învățământul primar din unitățile școlare cu limba de predare în una dintre limbile minorităților naționale, având studiile finalizate în limba respectivă;

d) limba română și literatura pentru copii și metodica activităților instructiv-educative în grădinița de copii - pentru educatoare, institutori și profesori pentru învățământul preșcolar din unitățile preșcolare cu predare în limba română". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 20, alin. (2)) (M.E.C., 2020);

- „Modelele/ Modelele-cadru de subiecte și bareme elaborate de Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație sunt accesibile candidaților la adresa www.subiecte.edu.ro". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 21, alin. (2)) (M.E.C., 2020);

- „Proba scrisă se desfășoară începând cu ora 9,00, durata de redactare a lucrării fiind de 4 ore". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 22, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Pentru redactarea lucrărilor se folosește cerneală sau pix de culoare albastră; desenele/graficele se execută cu creion negru". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 26, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „Candidatul care se retrage din proprie inițiativă poate solicita anularea lucrării, pe baza unei declarații, predă lucrarea și foaia cu subiecte și părăsește sala după cel puțin o oră, dar nu la mai mult de 3 ore de la deschiderea plicului cu subiecte. În acest caz, lucrarea scrisă nu este evaluată, iar în statistici candidatul respectiv se consideră retras, cu dreptul de a se înscrie în sesiunea imediat următoare, conform prevederilor legale". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 28, alin. (1)) (M.E.C., 2020);

- „După încheierea lucrării, candidații numerotează foile de examen în spațiul rezervat, cu cifre arabe, indicând pagina curentă și numărul total de pagini scrise, de exemplu: 3/5 pentru pagina a treia din totalul de 5 pagini scrise. Se vor numerota toate paginile pe care candidatul a scris,

inclusiv prima pagină și paginile incomplete". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 29, alin. (4)) (M.E.C., 2020);

- „Baremele de corectare pentru fiecare disciplină de examen vor fi postate pe site-ul Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 31) (M.E.C., 2020);

- „Rezultatele probei scrise se afișează la sediul centrului de examen și se publică pe site-ul www.definitivat.edu.ro, la data prevăzută în Calendar". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 5-a – „**Organizarea și susținerea probei scrise**", art. 32) (M.E.C., 2020);

- „În structura lucrării scrise, subiectul de specialitate are o pondere de 60%, iar subiectul de metodică de 30%, 10% din punctaj fiind acordat din oficiu". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 6-a – „**Evaluarea lucrărilor**", art. 35) (M.E.C., 2020);

- „Nota obținută la examen se calculează după formula: ND = (NI1 + NI2 + NP + 7NS)/10, unde ND reprezintă nota la examen, NI1 reprezintă nota inspecției de specialitate 1, NI2 reprezintă nota inspecției de specialitate 2, NP reprezintă nota acordată pentru portofoliu, iar NS reprezintă nota la proba scrisă, toate notele fiind obținute de candidat în sesiunea de examen curentă. Nota minimă de promovare a examenului este 8 (opt)". (O.M.E.C. nr. 5 434/2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 6-a – „**Evaluarea lucrărilor**", art. 36) (M.E.C., 2020);

- „După afișarea rezultatelor finale, candidații pot solicita comisiei de examen să își vadă lucrarea, fără ca, în urma vizualizării, să obțină reevaluarea lucrării și/sau modificarea notelor acordate". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul II – „**Organizarea și desfășurarea examenului**", Secțiunea a 7-a – „**Soluționarea contestațiilor**", art. 40, alin. (5)) (M.E.C., 2020);

- „Cadrele didactice care nu obțin definitivarea în învățământ pot fi angajate în sistemul național de învățământ preuniversitar numai pe perioadă determinată, cu statut de profesor debutant". (O.M.E.C. nr. 5 434/ 2020, Capitolul III – „**Dispoziții tranzitorii și finale**", art. 43, alin. (2)) (M.E.C., 2020).

Mai multe informații găsiți și pe site-ul dedicat, www.definitivat.edu.ro, de unde puteți descărca, apoi studia, întregul document. Tot aici sau pe site-urile inspectoratelor școlare județene (cum ar fi www.isjbacau.ro), veți regăsi și „Calendarul privind organizarea și desfășurarea examenului național de definitivare în învățământ" pentru anul școlar în curs. În anul școlar curent, 2022 - 2023, acesta a fost aprobat prin O.M.E. nr. 5 723 din 27.09.2022, publicat în Monitorul Oficial nr. 960 din 03 octombrie 2022.

Examenul național pentru definitivare în învățământ este primul din cariera didactică. Absolvirea acestuia dă posibilitatea oricărui candidat/ oricărei candidate de a-și continua cariera didactică pe traseul **definitivat** → gradul didactic al II-lea → gradul didactic I. La acest moment, acesta se poate susține chiar mai devreme, la finalul primului an de profesare, scurtând cu un an posibilitatea de accede spre următoarea treaptă, gradul al II-lea. Acesta certifică încă o dată, pe lângă examenul național de ocupare a posturilor din învățământul preuniversitar (titularizare), competențele de bază dobândite, după perioada de formare inițială, la care se adaugă experiența reală, la catedră, în procesul instructiv-educativ. Cursul de față, adresat cadrelor didactice debutante din învățământul primar, asigură un cadru adecvat de formare și dezvoltare profesională, fiind

complementar pregătirii personale. Așadar, acesta oferă grupului țintă posibilitatea de a parcurge noțiuni de curriculum, integrarea resurselor digitale în practicile educaționale deschise, despre rolul strategiilor didactice în eficientizarea procesului de predare-învățare-evaluare și elemente de evaluare educațională. Nu ne-am propus prin acest curs să asigurăm transmiterea tuturor conținuturilor prevăzute de programele de concurs.

Modulul 1

Teoria și metodologia curriculumului național integrat

1.1. Concepte de conținut și de curriculum, tipologii - Domeniul de studiu al teoriei curriculumului face parte din sistemul științelor educației și s-a constituit prin valorizarea reflecțiilor multor pedagogi asupra *experiențelor de învățare* oferite de societate și, în mod special, de școală.

Termenul provine din limba latină – *curriculum-curricula,* semnificând alergare, cursă, întrecere sportivă cu care trase de cai [2].

Literatura de specialitate ne oferă o varietate de definiții ale conceptului de **curriculum**. Dan Potolea afirmă că „din multitudinea de definiții ale conceputului de curriculum se desprinde observația potrivit căreia *definirea constantelor*, a schemelor teoretice sau a cadrului de referință ale curriculum-ului este esențială pentru stabilirea specificității domeniului, pentru aprecierea legitimității cercetărilor care operează în această arie și pentru recunoașterea teoriei curriculumului în comunitatea disciplinelor academice. Se dovedește însă că descifrarea *constantelor* importante reprezintă un parcurs anevoios, cu multe bariere și capcane" (Dan Potolea, 2006, p. 12).

Definiții operaționale

Definiția curriculumului, conform documentelor Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație (fost Consiliul Național al Curriculumului din România/Centrul Național pentru Evaluare și Examinare): „ansamblul actelor reglatoare, normative și de altă natură care consemnează elementele *ciclului curricular – plan de învățământ, programe*" (MEN, 1997).

Până la urmă, conceptul de *curriculum* este vehiculat cu două accepțiuni fundamentale (vezi *Figura nr. 1* - **Accepțiunile fundamentale ale conceptului de curriculum**) (Crețu, 2009, p. 237):

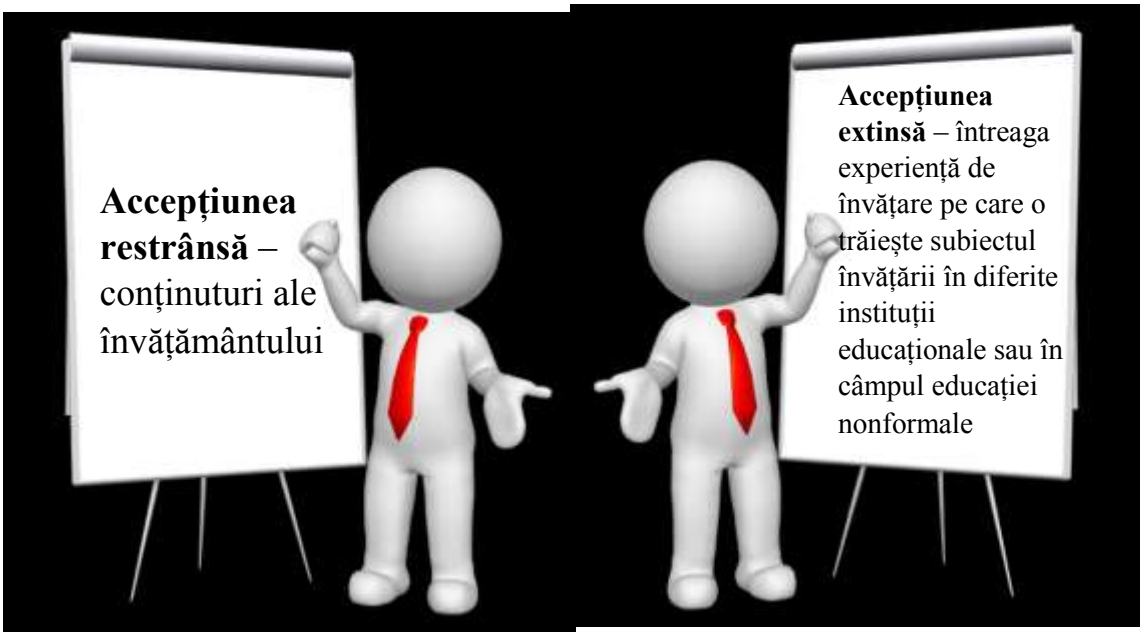

Figura nr. 1 – **Accepțiunile fundamentale ale conceptului de curriculum** (Crețu, 2009, p. 237)

„Conceptul de *curriculum* este supus, în continuare, procesului de extindere, precizare, nuanțare etc. a ariei sale semantice, ca formă de reflectare a evoluțiilor din câmpul cercetării și al practicii" (Crețu, 2009, p. 237).

[2] „Cassell's Latin Dictionary".

Nu vom intra în clasificările tipurilor de curriculum, pentru că sunt prea multe, ne vom opri doar la cea făcută din perspectiva **teoriei curriculumului** (vezi *Tabelul nr. 1* - **Tipuri de curriculum**) (Crețu, 2009, p. 244):

Tabelul nr. 1 – **Tipuri de curriculum** (Crețu, 2009, p. 244)

general (*core curriculum*)	Conferă o bază de competențe obligatorii pentru toți subiecții învățării dintr-un ciclu de școlaritate; durata educației generale variază de la țară la țară.
specializat	Este specific unor profiluri de studii, vizând semicalificarea și calificarea.
ascuns, subliminal, nescris, nul	Ține de *efectele subliminale* ale programelor școlare, ca urmare a influențelor explicite/ implicite, interne/ externe, cum ar fi: relațiile educaționale, mediul clasei.
nonformal	Ține de activitățile extrașcolare, complementare, dar instituționalizate.
informal	Reprezintă efectele pedagogice indirecte, provenite din mediile sociale frecventate: familie, prieteni, strada, mass-media, teatrele, muzeele, instituțiile de cult religios etc. Așadar, derivă din ocaziile de învățare oferite de câmpurile educaționale exterioare acțiunii școlii.

Perspective de analiză a Curriculum-ului școlar (Dan Potolea, 2006, p. 19) [3]

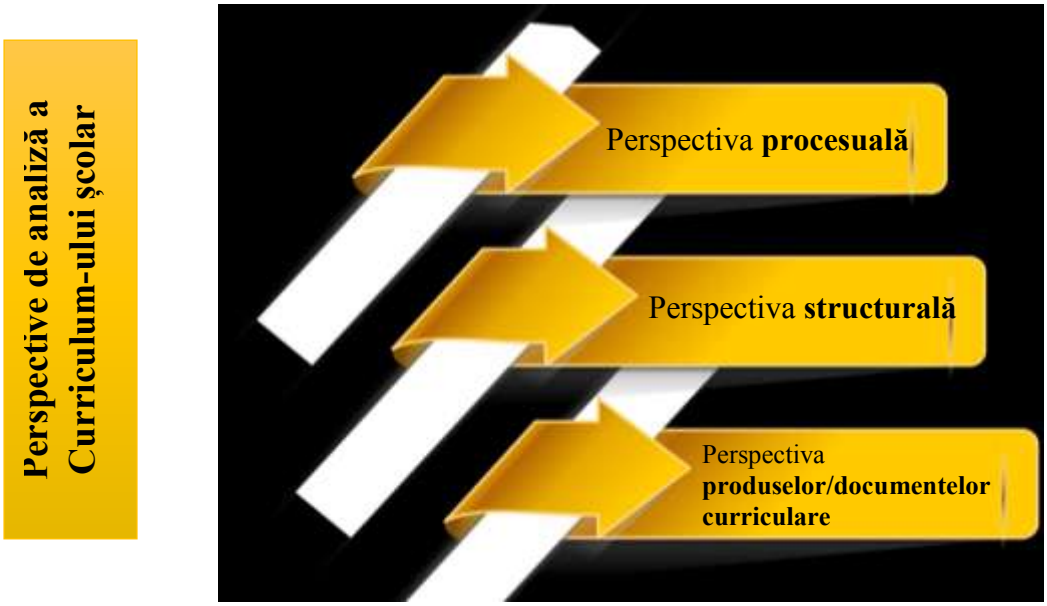

Figura 2 – **Perspective de analiză a Curriculumului școlar** (Dan Potolea, 2006, p. 19)

Perspectiva procesuală de analiză a Curriculumului școlar implică **proiectarea①**, **implementarea②** acestuia și, totodată, **evaluarea③** modului în care a fost implementat. „Curriculumul școlar există prin cele trei procese, reprezentând un tot unitar" (Dan Potolea, 2006, p. 19).

Perspectiva structurală vizează componentele esențiale ale acestuia și legăturile dintre ele. Cele mai reprezentative modele de abordare a curriculumului sunt cel triunghiular și cel pentagonal (vezi *Figura nr. 3* - **Modelul de abordare triunghiular** (Dan Potolea, 2006, p. 17) și *Figura nr. 4* - **Modelul de abordare pentagonal**) (Dan Potolea, 2006, p. 17).

[3] Dan Potolea, Marin Manolescu, „Teoria și metodologia curriculumului", Ministerul Educației și Cercetării-Proiectul pentru Învățământul rural, p. 19.

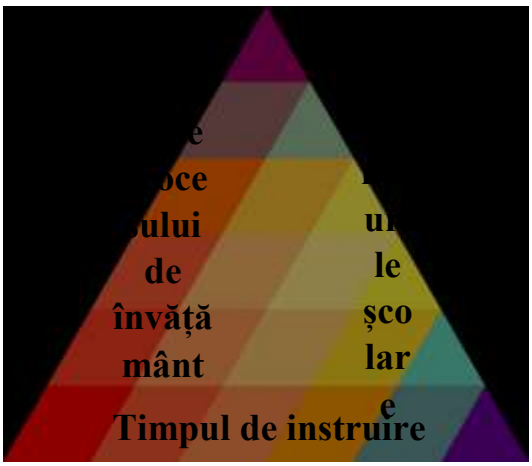

Figura nr. 3 – **Modelul de abordare triunghiular** (Dan Potolea, 2006, p. 17)

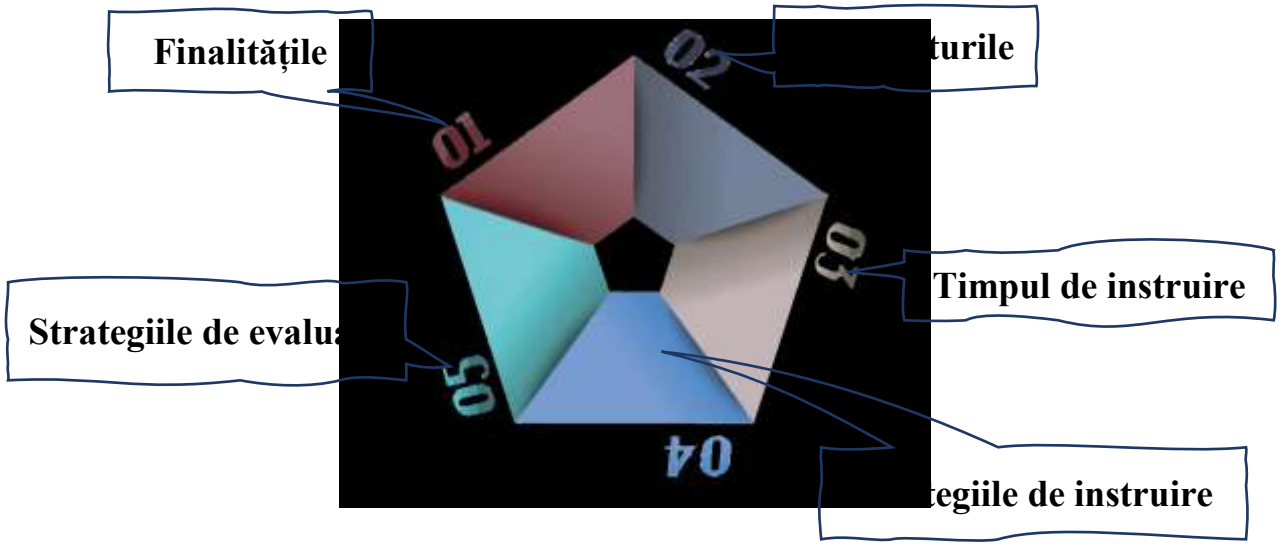

Figura nr. 4 – **Modelul de abordare pentagonal** (Dan Potolea, 2006, p. 17)

Perspectiva produselor/ documentelor curriculare. Acestea pot fi clasificate astfel (Dan Potolea, 2006, p. 20):

Tabelul nr. 2 – **Clasificarea produselor curriculare** (Dan Potolea, 2006, p. 20)

Principale	Auxiliare	Specifice cadrului didactic
Planul de învățământ Programa școlară Manualul școlar	Ghiduri metodice Caiete speciale Pachete de învățare Seturi multimedia Softuri educaționale	Planificarea calendaristică Proiectarea unităților de învățare Proiectele de lecție/ de activitate

Conținuturile procesului de învățământ, în didactica tradițională, se transpuneau în *cunoștințe*. În pedagogia contemporană, aria semantică a conceptului de *conținuturi instructiv-educative* se reinventează prin conceptul de *curriculum* și prin delimitarea conținuturilor ca fiind

componente individuale ale sale, aflându-se în relații de determinare cu celelalte componente ale sale: obiectivele educaționale, principiile predării și învățării, metodologiile de predare-învățare-evaluare, modalitățile de organizare a experiențelor. În acord cu idealul și finalitățile educaționale, sunt incluse în conținuturile învățământului, alături de cunoștințe, și capacitățile cognitive, cele afective și atitudinile vizate prin experiențele de învățare planificate de școală.

Conținuturile curriculare reprezintă „un sistem de valori selecționate din *cunoașterea savantă*, din *practicile sociale* și din *cultura școlară sui generis*[4], acumulate de societate până la un moment de referință, care sunt transpuse de cadrul didactic în termeni de cunoștințe, abilități și atitudini și sunt integrate în sistemul curriculumului" (Crețu, 2009, p. 251) .

Temă	
	Analizați, la alegere, o programă școlară pentru disciplina de învățământ favorită.
	Proiectați o unitate de învățare pentru disciplina Matematică/ Matematică și explorarea mediului (clasa pregătitoare- clasa a IV-a).

1.2. Conținuturile educaționale

1.2.1. Conceptualizarea conținuturilor învățământului

Conținuturile învățământului semnifică, într-o abordare simplistă, ceea ce se propune spre învățare elevilor. În didactica tradițională, acestea se exprimau cel mai mult în „cunoștințe". Actualmente, aria semantică a conceputului de *conținuturi instructiv-educative* se identifică cu conceptul de „curriculum", dar prin definirea conținuturilor ca o componentă distinctă a lui, aflată în relații de determinare cu celelalte componente ale sale: obiectivele educaționale, principiile predării și învățării, metodologiile de predare-învățare și evaluare, modalitățile de organizare a experiențelor de învățare. Așadar, sunt incluse și conținuturile învățământului și capacitățile cognitive și atitudinile vizate prin experiențele de învățare proiectate de școală, alături de cunoștințe, în acord cu idealul și finalitățile educaționale.

Carmen Crețu propune următoarea definiție de lucru a **conținuturilor curriculare** (vezi *Figura nr. 5* - **Definiția de lucru a conținuturilor curriculare** (Crețu, 2009, p. 251)), care reprezintă (Crețu, 2009, p. 251):

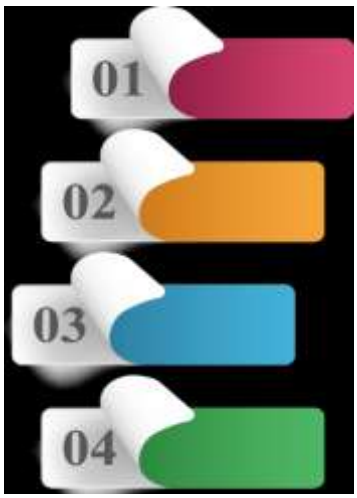

„un sistem de valori selecționate din cunoașterea savantă, din principiile sociale și din cultura școlară sui generis,

acumulate de societate până la un moment de referință,

care sunt transpuse didactic în termeni de cunoștințe, abilități și atitudini

și sunt integrate în sistemul curricular preșcolar/ preuniversitar/ universitar/ postuniversitar" (Crețu, 2009, p. 251).

[4] Unic în felul său.

Figura nr. 5 – **Definiția de lucru a conținuturilor curriculare** (Crețu, 2009, p. 251)

1.2.2. Selecția conținuturilor

„Conținuturile proceselor instructiv-educative sunt selectate, prin metodologii speciale, din întregul patrimoniu cultural al omenirii” (Crețu, 2009, p. 252).

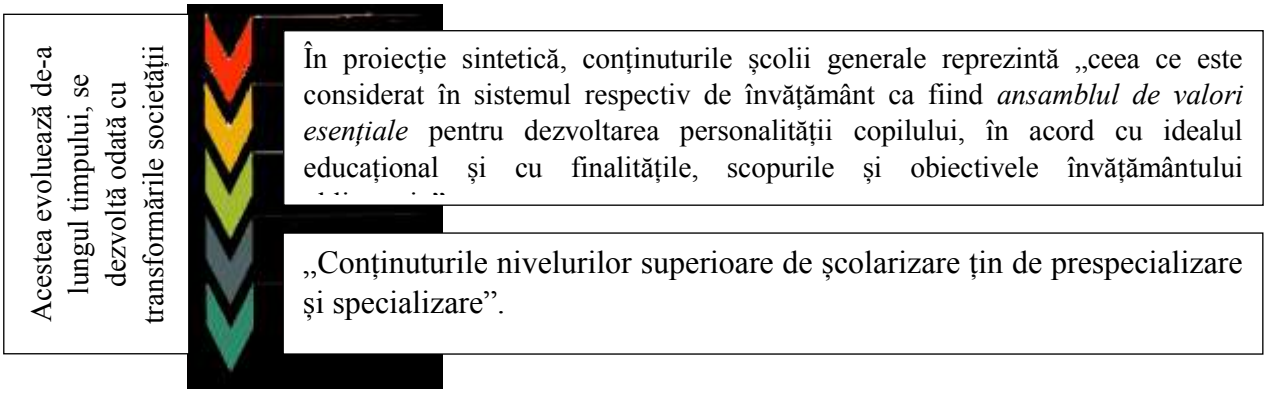

Figura nr. 6 – **Conținuturile proceselor instructiv-educative** (Crețu, 2009, p. 252)

Sursele contemporane ale conținuturilor

Cultura societății, în toate dimensiunile sale, reprezintă, de fapt, sursa globală, informativă sau formativă, a conținuturilor învățământului. Așadar, valorile culturale primordiale ale omenirii, valorificate în conținuturile învățământului, devin baza comună a cunoașterii generale în toate școlile, baza comunicării interumane, „fundamentul cultural al personalității” (Linton, 1968).

Cum era și firesc, evoluția societății și implicit a sistemelor de învățământ au generat „răsturnarea priorităților din triada tradițională a finalităților educaționale” (Crețu, 2009, p. 254), prin mutarea accentului pe formarea atitudinilor și a aptitudinilor, prin instrumentalizarea elevilor cu un sistem de cunoștințe generale (*vezi Figura nr. 7* - **Răsturnarea priorităților din triada tradițională a finalităților educaționale** (Crețu, 2009, p. 254)), remarcându-se o nouă abordare în planificarea curriculumului (Crețu, 2009, p. 254):

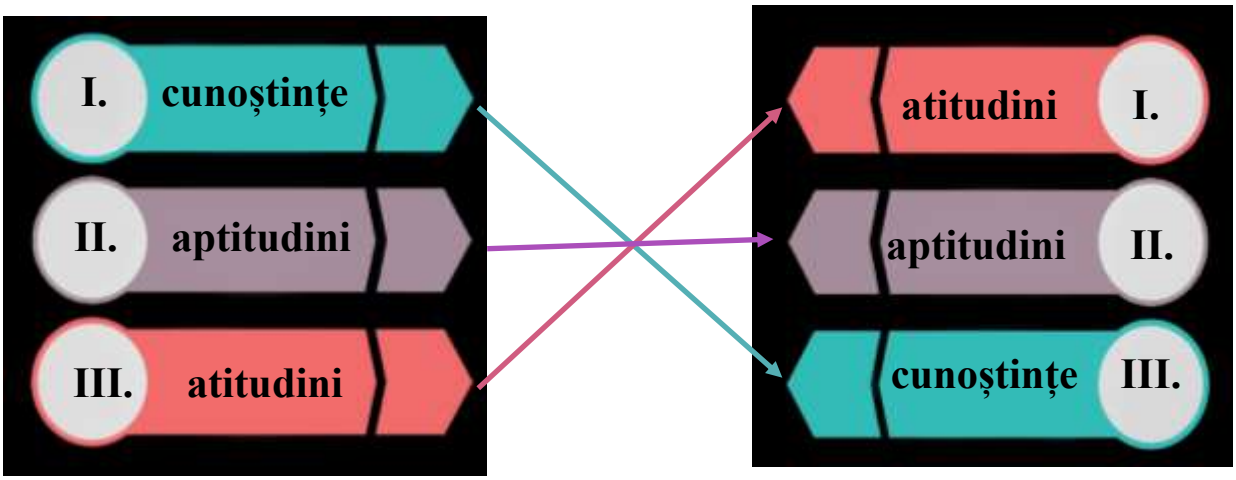

Figura nr. 7 - **Răsturnarea priorităților din triada tradițională a finalităților educaționale** (Crețu, 2009, p. 254)

„Încărcătura cognitivă a disciplinelor din planul de învățământ este semnificativ mai puțin importantă în concepția pedagogică actuală față de plasarea conținuturilor tuturor disciplinelor de studiu într-o perspectivă culturală largă, printr-o nouă strategie de delimitare a surselor conținuturilor. Aceasta poartă numele de *selectare de cultură* (OECD[5]) și folosește tehnici noi de analiză culturală, pentru elaborarea unui *core curriculum* extins de la învățământul primar la cel liceal de cultură generală. Prin această abordare, D. Lawton (1983) a identificat *opt sisteme culturale*/opt surse potențiale ale conținuturilor învățământului: sociopolitic, economic, de comunicare, raționalitate, tehnologic, moral, atitudinal, estetic" (Crețu, 2009, p. 254).

1.2.3. Organizarea conținuturilor

1.2.3.1. Transpunerea didactică

a) **Conceptul de *transpunere didactică*** exprimă transformarea informației și cunoașterii științifice în cunoștințe oferite spre asimilare în cadru școlar. În cadrul acestui proces, „cunoștințele sunt structurate, simplificate, traduse în forme susceptibile de a stimula interesul și de a facilita înțelegerea" (de Landsheere, 1992, p. 197). Sunt identificate „două etape distincte ale transpoziției didactice" (Crețu, 2009, p. 255) (vezi *Figura nr. 8* - **Etapele transpoziției didactice** (Crețu, 2009, p. 255)):

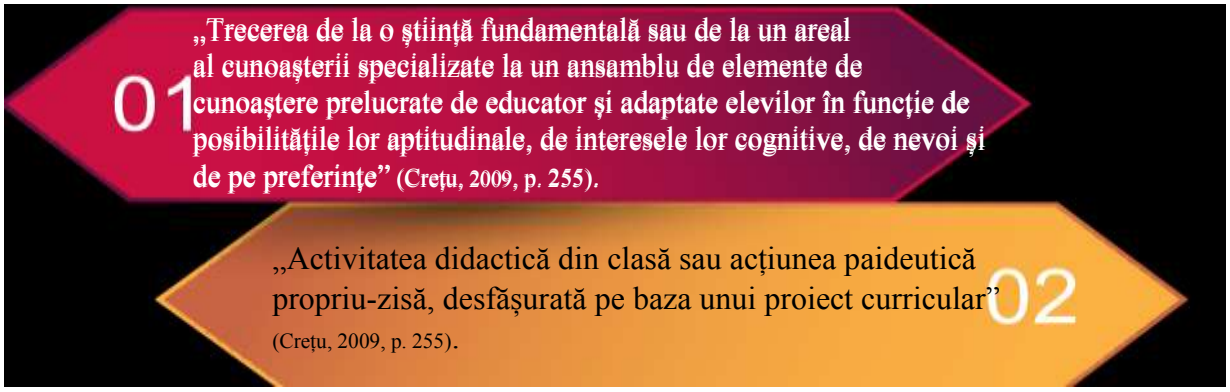

Figura nr. 8 – **Etapele transpoziției didactice** (Crețu, 2009, p. 255)

[5] Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică – organizație internaționale a acelor națiuni dezvoltate, care acceptă principiile democrației reprezentative și a economiei de piață libere.

b) Registrele transpunerii didactice a conținuturilor

Din perspectiva teoriei informației, în procesul transpunerii didactice, mesajul științific, artistic etc. este prelucrat pe mai multe registre, pentru a fi înțeles de elev (Crețu, 2009, p. 255) (vezi *Figura nr. 9* - **Registrele prelucrării mesajului științific, artistic etc.** (Crețu, 2009, p. 255)):

Figura nr. 9 – **Registrele prelucrării mesajului științific, artistic etc.** (Crețu, 2009, p. 255)

c) Funcțiile profesorului în procesul de transpunere didactică

Pe tot parcursul transpunerii didactice, cadrul didactic reconstruiește conținuturile cunoașterii ce fac obiectul predării prin diferite modalități:

- analiza unei teme de abordat și indicarea competențelor care trebuie formate, dar și a performanțelor pe care trebuie să le atingă elevii;
- precizarea raportului dintre *informația de bază* și *informația de relație* (informația care explică natura relațiilor dintre diferiți termeni-cheie;
- proiectarea demersului didactic (de predare, dar și de evaluare);
- armonizarea mediilor predării și al învățării;
- optimizarea proceselor de feedback dinamic și de feedback static.

1.2.3.2. Modalități inovatoare de organizarea a conținuturilor

a) Interdisciplinaritatea

În ultimele decenii, dezvoltarea curriculară a cunoscut o tendință constantă de organizare a conținuturilor învățării în mod interdisciplinar. Însă principiul interdisciplinarității a fost abordat, fie chiar și la nivel teoretic, constant în istoria învățământului, chiar dacă nu a existat o consecvență în aplicarea în practica școlară. Cu toate acestea, a existat regulat tendința de a-i oferi elevului un orizont unitar al fundamentelor educației intelectuale. Dacă interdisciplinaritatea a fost aplicată la începuturile învățământului, conținuturile școlare fiind organizate în planuri, programe și manuale, etapizat ea a fost limitată, deoarece „societatea a evoluat către specializare/superspecializare pe domenii de cunoaștere și investigație" (Georges Gusdorf, 1986).

Dacă raportăm conceptele corelate - *monodisciplinaritatea, multidisciplinaritatea, transdisciplinaritatea* cu *interdisciplinaritatea,* atunci aceasta ar fi mai facil de înțeles.

Monodisciplinaritatea este forma tradițională, clasică, de organizare a conținuturilor învățării, cu discipline predate independent.

Multidisciplinaritatea (pluridisciplinaritatea) se realizează deseori prin *concatenarea* anumitor cunoștințe din mai multe domenii, având drept finalitate evidențierii aspectelor comune.

Transdisciplinaritatea este o formă de împletire a mai multor discipline și de coordonare a cercetărilor, care ar trebui să conducă treptat, prin specializare, la apariția unor noi dimensiuni de cunoaștere. Într-un fel, acest concept desemnează o nouă abordare a învățării școlare, centrată „dincolo" (trans-) de discipline, teme sau subiecte. Așadar, disciplinele sunt furnizoare de situații și de experiențe de învățare, nu sunt valorificate ca scop în sine. Forma de organizare a conținuturilor este centrată acum pe demersurile elevului de a comunica, de a reacționa la stimulii mediului înconjurător, a se adapta la acesta sau la o situație, a prevedea anumite fenomene/ reacții, a decide sau a alege, a crea/ a transforma, e explica/ argumenta, a testa etc.

Transdisciplinaritatea se axează pe învățarea raportată la realitate, favorizând viziunea globală, transferul cunoștințelor în contexte cât mai diverse, dar, folosită în mod excesiv, poate conduce la acumulare de lacune, lipsă de rigoare și la o cunoaștere superficială.

După criteriul naturii transferurilor dintre discipline, Carmen Crețu ne prezintă modalitățile concrete de organizare interdisciplinară a conținuturilor (vezi *Figura nr. 10* - **Modalitățile de organizare interdisciplinară a conținuturilor** (Crețu, 2009, p. 257)):

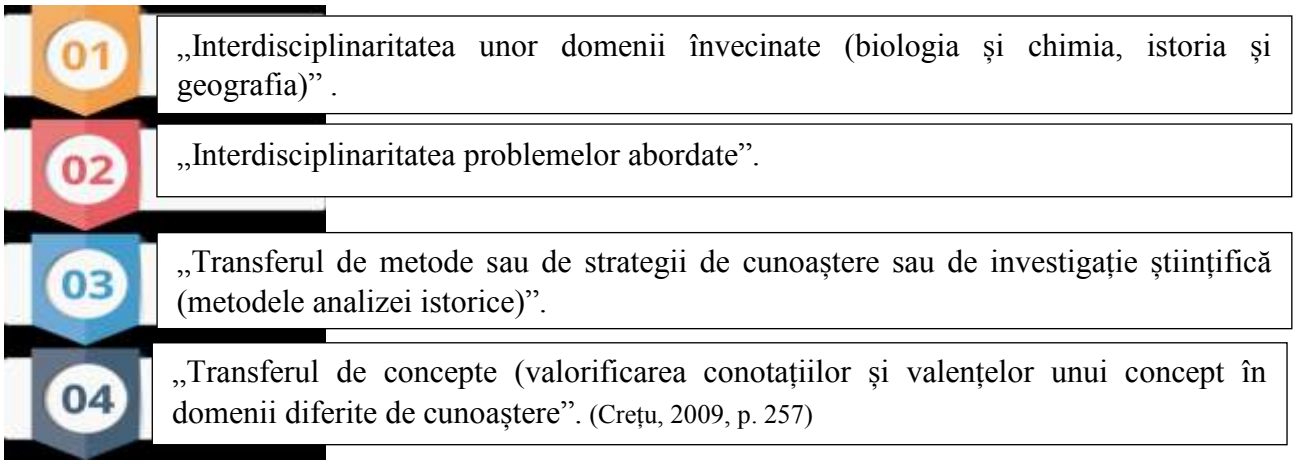

Figura nr. 10 – **Modalitățile de organizare interdisciplinară a conținuturilor** (Crețu, 2009, p. 257)

Condiții ale aplicării interdisciplinarității în învățământ

- „Interdisciplinaritatea trebuie aplicată corelat cu monodisciplinaritatea și pluridisciplinaritatea, pentru a putea accentua avantajele și pentru a limita riscurile pe care le implică fiecare dintre aceste forme;
- Pentru aplicarea demersurilor interdisciplinare trebuie modificate actualele planuri și programe de învățământ, concepute pe strategii intradisciplinare;
- Interdisciplinaritatea trebuie asociată cu alte strategii inovatoare de organizare a conținuturilor: modularizarea sau informatizarea;
- Formarea inițială și continuă a cadrelor didactice pentru aplicarea demersurilor interdisciplinare sistematice" (Crețu, 2009, p. 258).

b) Organizarea modulară

Concepția organizării modulare a conținuturilor - Acest concept nu este îndeajuns definit. La acest moment, nu trebuie să asociem termenul cu noua modalitate de împărțire a anului școlar, pentru că termenul presupune doar o structurare temporală a acestuia. Îl putem asocia însă unui ansamblu de elemente educaționale specifice, care poate fi parcurs și independent, chiar dacă face parte dintr-un sistem, și care trebuie să genereze cunoștințe sau abilități precise și care se integrează în itinerarii și logici diverse ale învățării. Ca durată, poate varia de la câteva ore până la câteva luni. El poate fi realizat nu numai prin activități didactice, desfășurate în cadrul specific, sala de clasă, ci și prin extinderea acestora cu aplicații practice, în afara clasei, culegere de date din teren, identificarea unor sure proprii, originale de documentare, participare la workshop-uri cu alte cadre didactice/specialiști în diverse domenii.

Una dintre condițiile cele mai importante acțiuni pentru desăvârșirea modulului didactic este personalizarea acestuia. Un modul didactic trebuie să fie centrat pe nevoile și posibilitățile individuale ale subiectului învățării căruia i se adresează, trebuie să fie adaptat intereselor sale cognitive, ritmului său de lucru și chiar stilului de învățare. Modularizarea pare a fi una dintre formele „norocoase" de organizare a conținuturilor, permițând demersurile educaționale de tip integrat și interdisciplinar.

„***Reperele organizării modulare a conținuturilor -*** Proiectarea conținuturilor în concepție modulară, indiferent de natura disciplinelor abordate sau de nivelul și profilul școlar vizat, se instituie pe câteva repere generale (Petry, 1988):

- Obiectivele educaționale ale domeniului cunoașterii din care face parte modulul;
- Tabloul general al modulelor elaborate pentru acoperirea domeniului cunoașterii vizat în procesul de învățământ și marcarea poziției modulului respectiv în cadrul tabloului general, ca o parte a unui întreg;
- Durata medie de parcurgere a modulului;
- Condiții de acces la modul (cunoștințe și abilități anterioare);
- Indicarea segmentelor populaționale cărora le este recomandat cu precădere modulul;
- Indicarea modulelor ce vor fi accesibile după parcurgerea modulului respectiv;
- Evaluarea și validarea achizițiilor obținute prin parcurgerea modulului respectiv; indicarea modulelor ce pot fi parcurse simultan;
- Metodele și procedeele de instruire, detaliile de evaluare;
- Transpunerea didactică a informațiilor modulului sub forma unui curs, a unui ghid, mijloacele de realizare a programului didactic propus;
- Materialul bibliografic și sursele de procurare a acestuia" (Crețu, 2009, p. 258).

Structura unui modul didactic

Tabelul nr. 3 – **Structura modulului didactic**, după L. D'Hainaut (Crețu, 2009, p. 259)

I. Sistemul de intrare în modul	
1	„Cataloagele modulului → în care sunt specificate problemele vizate, nivelul de modul, cunoștințele anterioare necesare și poziția modulului în diversele itinerarii de formare posibile
2	Obiectivele psihocomportamentale vizate
3	Pretestul → conceput pentru diagnoza nivelului abilitării elevului în tematica modulului
II. Corpul modulului, format dintr-un ansamblu de submodule cu câte patru componente	

1	Introducerea în submodul: enumerarea obiectivelor, furnizarea structuranților anteriori care pregătesc învățarea, traseele opționale de parcurgere a submodulului
2	Ansamblul situațiilor de învățare proiectate pentru atingerea obiectivelor instrucționale
3	Sinteza
4	Proba intermediară care condiționează admiterea într-un nou submodul, recuperarea parțială sau totală.
III. Sistemul de ieșire din modul	
1	Sinteza generală
2	Proba terminală (evaluarea atingerii obiectivelor modului). La acest moment, vorbim însă despre atingerea competențelor
3	Recuperarea generală, propuneri de eventuală aprofundarea sau îmbogățire/ dezvoltare
4	Recomandări pentru alegerea modulului următor” (Crețu, 2009, p. 259)

Avantaje și condiționări ale proiectării unui modul didactic

Avantaje	***Condiționări***
1. „Este o strategie a reușitei, opusă rigidității structurilor și programelor tradiționale ce ofereau trasee curriculare unice; permite articularea educației formale, nonformale și informale. 2. Identifică și acoperă omisiunile - elimină redundanța; - asigură liantul între învățare, corecție, specializare. Fiecare modul se poate acorda cu ușurință cu alte module, într-o structură optimă pentru o situație dată: - deschide posibilități largi organizării interdisciplinare și integrare a conținuturilor; - permite individualizarea învățării; - se integrează în toate structurile învățământului”.	1. „Costul și timpul necesare elaborării unui modul didactic sunt considerabile, necesitând o muncă de echipă, ce implică experți din diferite arii curriculare și pedagogi. 2. Necesită timp și resurse pentru experimentare în școli. 3. Aplicarea modularizării conținuturilor necesită sensibilizarea și formarea proiectanților de module, a educatorilor și a elevilor. 4. Modularizarea conținuturilor în învățământ are încă statut de inovație și confruntă, ca atare, cu rezistențe de ordin administrativ. 5. Implică schimbări în toate componentele procesului didactic”. (Crețu, 2009, p. 260)

Figura nr. 11 – **Avantaje și condiționări ale proiectării unui modul didactic** (Crețu, 2009, p. 260)

Activități practic-aplicative

Proiectați o probă terminală pentru un modul al unei discipline din aria curriculară „Om și societate”/al disciplinei predate.

e) *Organizarea integrată*

Predarea integrată a disciplinelor se bazează teoretic pe unitatea primordială a cunoașterii umane. Din perspectiva educației permanente, integrarea conținuturilor este abordată atât ca integrare verticală, care asigură coerența diferitelor stadii ale educației unui individ, cât și ca

integrare orizontală, ce determină formarea capacității de a transfera cunoștințele dobândite în context școlar, la domenii de cunoaștere sau de acțiune care nu au fost abordate de școală.

Principiile integrării verticale (D'Hainaut, 1981, pp. 231 - 232)

- „Toate fazele educației converg spre același ideal uman: omul ca zidar sau ca agricultor are aceeași valoare ca omul în calitate de medic sau de înalt funcționar și fiecare om trebuie să aibă locul în grupul său și în societate.
- Nicio fază a educației nu este ultimă: fiecare are rațiunea sa de a fi, dar ca etapă spre o realizare mai profundă a omului care se educă, și nu ca țintă finală.
- Orice om trebuie să poată parcurge stadiile de la bază până la vârf, oricare ar fi calea sau filiera pe care și-a ales-o; trebuie, de asemenea, să poată intra în orice moment în etapa care corespunde intențiilor și competențelor sale inițiale.
- Delimitarea stadiilor trebuie să fie judicioasă în raport cu maturitatea intelectuală, cu motivațiile și cu vârsta celor care învață.
- Nicio fază nu este izolată: fiecare se sprijină pe precedenta și se deschide spre următoarea. În particular, educația și viața adultă sunt în întregime integrate.
- Fazele sunt complementare.
- Trecerea de la un stadiu la altul trebuie să se petreacă fără ruptură" (Crețu, 2009, p. 260).

Principiile integrării orizontale (D'Hainaut, 1981, p. 235)

- „Abordarea nondisciplinară a conținuturilor, atât la nivelul programelor, cât și la cel al aplicării lor.
- Introducerea în curriculum a unor obiective de transfer, cum ar fi *a învăța să înveți*.
- Integrarea în achizițiile cognitive a unor obiective afective destinate să creeze atitudinile care fac cunoștințele operante.
- Repartizarea echilibrată a activităților de învățare, între cea școlară și cea extrașcolară, astfel încât cel ce învață să fie plasat în contextele cele mai variate și, pe cât posibil, cele mai apropiate de realitatea în care el va trebui să investească învățarea" (Crețu, 2009, p. 261).

Modalitățile cel mai frecvente de integrare a disciplinelor

1. „Polarizarea cunoștințelor pe centre de interese sau pe teme generale:
- integrarea cunoștințelor în jurul unui pol științific,
- integrarea cunoștințelor în jurul unui pol practic,
- integrarea cunoștințelor în jurul unui pol referitor la societate,
- integrarea cunoștințelor în jurul unui pol personal;

2. Integrarea cunoștințelor prin lecției (constituirea unui ansamblu flexibil de lecții, fiecare dintre ele fiind concepută printr-o schemă integrativă de tipul: noțiunile esențiale ale domeniului de cunoaștere abordat; metodele specifice de investigație; manifestări ale fenomenelor implicate; consecințe și variante de soluționare sau de optimizare);

3. Integrarea cunoștințelor în jurul unor activități fundamentale (construcție, producție, cercetare, creație artistică etc.)" (Crețu, 2009, p. 261).

d) Organizarea diferențiată și personalizată a conținuturilor

Această modalitate de organizare a conținuturilor vizează adaptarea procesului didactic la posibilitățile aptitudinale, la nivelul intereselor cognitive și, nu în ultimul rând, la ritmul și la stilul de învățare al educabilului. „În termeni de politică educațională, strategia diferențierii curriculare se exprimă prin trecerea de la o *școală pentru toți* la o *școală pentru fiecare*" (Crețu, 2009). Există numeroase aspecte ale adaptării curriculumului în acord cu necesitățile de dezvoltare și de afirmare ale predispozițiilor aptitudinale generale și specifice (care se manifestă pe diferite niveluri, de la retardat până la supramediu și supradotat). În general, diferențierea experienței de învățare se face de către cadrul didactic, în *conținuturi, metode de predare-învățare, mediu psihologic, standarde de performanță*.

La nivelul elevului, diferențierea este redată prin *redimensionarea cunoștințelor, profunzimea înțelegerii, ritmul și stilul de învățare*.

La nivelul învățământului primar, unde avem un trunchi comun de cunoștințe, diferențierea se face în special prin *redimensionarea și profunzimea cunoștințelor propuse pentru învățare și mult mai puțin prin natura lor*.

Modulul 2

Integrarea resurselor digitale în practici educaționale deschise

Dezvoltarea tehnologiei informației a generat o serie de provocări iminente la nivelul societății umane. Utilizarea tehnologiei în scopuri educaționale pentru însușirea cunoștințelor, formarea aptitudinilor și a competențelor nu a fost doar provocatoare, ci, în fapt, și vitală. Tehnologiile digitale au avut un aport considerabil în eficiența și rezultatele învățării, astfel încât asimilarea lor în cadrul procesului didactic a devenit inerentă. Ce-i drept, pentru valorificarea

oportunităților pe care ni le oferă tehnologia și, implicit, educația digitală, sunt necesare investiții în resursele (dispozitive) cu care de dezvoltă pe de o parte, dar și în formarea competențelor digitale ale cadrelor didactice, pe de altă parte. Plecând de la această ultimă idee, dezvoltarea profesională a cadrelor didactice este importantă pentru folosirea tehnologiei pentru educație. La nivelul Comisiei Europene există deja, încă din 2017, *Cadrul european pentru competența digitală a cadrelor didactice* (DigCompEdu), în care este descris ce înseamnă pentru un profesor să fie competent digital, plecând de la nivelul preșcolar, până la ce mai înalt nivel de educație, implicând chiar și formarea profesională a adulților, educația cu nevoi speciale, dar și contextele de învățare nonformale.

Dezvoltarea competențelor pedagogice în integrarea instrumentelor TIC în demersul didactic, dar și desăvârșirea actului pedagogic prin proiectare de lecții eficiente, folosind tehnologii moderne, va avea un impact imediat și pozitiv asupra strategiilor didactice de organizare a instruirii în ansamblu, cât și a performanțelor individuale ale elevilor, deoarece ei fac deja parte din era digitală, percep la alt nivel informația în mediul virtual față de alte medii. În ajutorul celui care facilitează învățarea, cadrul didactic, care deja conștientizează importanța organizării demersului didactic prin integrarea instrumentelor TIC, au apărut nenumărate mijloace și tehnologii digitale, care oferă un mediu de învățare antrenant și care au ca scop îmbunătățirea interacțiunii cadru didactic-elev. Așadar, realizarea învățării interactive, centrate pe elev, utilizând tehnologia digitală, poate fi realizată printr-o varietate de resurse educaționale, concepute cu ajutorul aplicațiilor Web 2.0.

Acestea „sunt aplicații disponibile online, care permit cadrelor didactice să creeze conținuturi didactice într-o manieră interactivă, iar apoi să desfășoare activități de învățare prin cooperare cu elevii. Aceste instrumente reprezintă un suport modern pentru proiectarea, realizarea și livrarea materialelor didactice, cât și în organizarea procesului de evaluare, analiza progresului etc.” (Lucia Șchiopu, 2020, p. 5). În mediul Internet (www.), găsim numeroase instrumente web care permit crearea unor resurse educaționale, care au ca efect motivarea elevilor să învețe conținuturile pe care dorim să le transmitem, care le facilitează înțelegerea și, totodată, îi face să asimileze totul într-o manieră accesibilă, agreabilă.

Clasificarea instrumentelor web se face plecând de la destinația acestora și produsele finale realizate.

Activități practic-aplicative

Analizați necesitatea dezvoltării competenței digitale, din prisma disciplinei predate.

Tipuri de resurse digitale. Clasificare

Resursele instruirii asistate de tehnologie digitală vizează atât **componenta hardware** (dispozitivul în sine: PC/ desktop, tabletă/ telefon inteligent etc.), cât și **aplicațiile software** instalate pe oricare dintre ele.

Mediul virtual de învățare este un mediul digital de învățare, cunoscut și ca **sistemul pentru managementul învățării** (Learning Management System – LMS) reprezintă un sistem software care susține organizarea învățământului online. Activitatea prin intermediul LMS este preponderent asincronă. Are două funcții de bază (vezi *Figura nr. 12* - **Funcțiile de bază ale LMS-ului** (Grosseck, 2020, pg. 21-22)):

1. „Interacțiunea între cadrul didactic și elev, implicând comunicare și schimb de informații

2. Distribuirea de conținut (bidirecțional)” (Grosseck, 2020, pg. 21-22)

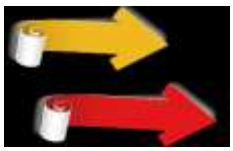

Figura nr. 12 – **Funcțiile de bază ale LMS-ului** (Grosseck, 2020, pg. 21-22)

Cele mai cunoscute LMS-uri: G-Suite for Educație (Classroom), Edmodo, Microsoft Teams, Moodle.

Instrumente digitale

Clasificarea este simplă: software educațional și aplicații online. **Primul** se referă la aplicațiile concepute în scop didactic. Acesta este o îmbinare dintre produsul informatic și designul pedagogic, fiind, în fapt, o alternativă modernă, digitală, la metodele și mijloacele tradiționale. Din perspectivă pedagogică, „softul educațional vizează atingerea unor obiective educaționale pliate pe conținuturile teoretice, pe activitățile experimentale/ practice și pe competențele vizate de programele școlare" (Grosseck, 2020, p. 23).

Există diverse tipuri de software educațional:

a) interactiv de învățare;
b) de simulare;
c) de exersare;
d) de investigație
e) tematic → tutoriale
f) de testare

Aplicațiile online includ instrumente „in cloud", care sunt independente de conținut curricular, putând fi utilizate, la alegere, de orice cadru didactic. Deseori, integrarea acestora în cadrul orei ține de nivelul de competențe digitale pe care le posedă cadrul didactic. Un clasament al celor mai utilizate aplicații online poate fi accesat la adresa https://www.toptools4learning.com/top-100s .

Aplicațiile online pot fi utilizate pentru a dezvolta diverse tipuri de resurse în format digital:

a) Realizarea de prezentări electronice;
b) Crearea de aviziere virtuale;
c) Realizarea planurilor de lecție;
d) Crearea unor povești,
e) Crearea de materiale video, desene animate, benzi desenate;
f) Crearea documentelor colaborative;
g) Crearea unor hărți conceptuale;
h) Crearea unor nori de cuvinte;
i) Crearea unor jocuri educaționale și exerciții interactive;
j) Realizarea unor instrumente de evaluare.

Resursele educaționale în format digital (manualul digital, enciclopedii, dicționare, atlase, videoclipuri) sunt materiale didactice care au la bază combinații de text, grafică, sunet și video utilizate în demersul didactic pentru facilitarea abordării conținuturilor, formarea de priceperi și deprinderi, explicarea unor concepte, exersarea unor algoritmi de rezolvare de probleme etc.

Modulul acesta nu vine cu o descriere a LMS-urilor, aplicațiilor online/softurilor, ci vă invită să „interacționați activ" cu acestea. Iată un catalog al acestora, utile în educație[6], pe care va trebui să îl răsfoiți de la A la Z[7] (vezi Tabelul nr. 4 – **Catalogul aplicațiilor online/softurilor**, pp. 22 - 30), în mod individual. Cu siguranță, cu multe dintre ați făcut deja „cunoștință", iar cu altele, după cum se pare, urmează ...

Tabelul nr. 4 – **Catalogul aplicațiilor online/ softurilor** (Roșioru)

Nr.crt.	Nume aplicație	Link activ	Descriere
		A	
1	**123 edu**	https://123edu.ro/	Platformă cu exerciții de matematică, limba română și cultură generală pentru nivel primar
2	**Adservio**	https://www.adservio.ro/ro	Platformă cu funcții administrative
3	**Anchor**	https://anchor.fm/	Instrument pentru realizarea de podcasturi și activități interactive pe telefon
4	**Animaker**	https://www.animaker.com/	Platformă pentru realizarea animațiilor
5	**Animoto**	https://animoto.com/	Colaje video pe baza unor fotografii
6	**Answergarden**	https://answergarden.ch/	Instrument pentru feedback
7	**ArmoredPenguin**	https://www.armoredpenguin.com/	Platformă pentru crearea puzzle-urilor
8	**Asq.ro**	https://asq.ro/	Platformă educațională românească pentru verificarea în timp real a exercițiilor și testelor
9	**Audiable**	https://www.audible.com/cat/Childrens-Audiobooks/Literature-Fiction-Audiobooks/18572491011	Platformă pentru audiobooks-uri în limba engleză (gratuită 30 de zile)
10	**AwwAPP**	http://awwapp.com	Tablă albă colaborativă/ interactivă
		B	
11	**Beam**	https://beam.venngage.com/	Crearea graficelor
12	**Bit Benefit**	https://bitbenefit.ro/	Platformă online de cursuri pentru copii
13	**Biteable**	https://biteable.com/	Platformă pentru crearea de prezentări digitale/animații
14	**Blabberize**	https://edu.blabberize.com/	Platformă pentru crearea fotografiilor „vorbitoare"
15	**Black board**	https://www.blackboard.com/	Platformă pentru e-learning/ evaluare, în limba engleză
16	**Book Creator**	https://bookcreator.com/	Platformă pentru crearea e-book-urilor
17	**Bookemon**	https://www.bookemon.com/	Creare cărți
18	**Bubbl.us**	https://bubbl.us/	Creare hărți

[6] https://rosioru.ro/2020/07/13/peste-100-de-instrumente-online-utile-in-educatie/
[7] Lista a fost actualizată la 20.03.2022. Am descoperit că unele site-uri nu sunt funcționale, cel mai probabil au fost închise.

			conceptuale
C			
19	**Calameo**	https://en.calameo.com/	Facilitează transformarea unei imagini într-o revistă
20	**Canva**	https://www.canva.com/ro_ro/	Colaje digitale text și imagini
21	**Classcraft**	https://www.classcraft.com/	Activități interactive sub formă de jocuri
22	**Classikick**	https://classkick.com/	Platformă pentru evaluare
23	**ClassMarker**	https://www.classmarker.com/	Activități online interactive
24	**Classtime**	https://www.classtime.com/en/	Activități online interactive
25	**Clip Champ**	https://www.nchsoftware.com/	Editare filmulețe
26	**Cube Creator**	https://www.readwritethink.org/	Instrument pentru activități online
27	**Coggle**	https://coggle.it/	Hărți conceptuale
28	**Comics**	https://www.gocomics.com/comics/popular	Benzi desenate pentru activirăți onșine
29	**Crello**	https://create.vista.com/	Crearea de animații
30	**Crossword Labs**	https://crosswordlabs.com/	Cuvinte încrucișate online
D			
31	**Diffen**	https://www.diffen.com/	Instrument pentru comparații
32	**Digital EDU CRED**	https://digital.educred.ro/	Portal românesc dedicat profesorilor care doresc să valorifice noile tehnologii în educație
33	**Digital Edu**	https://digitaledu.ro/resurse-educationale-deschise/	Bază de date cu resursele educaționale deschise în format digital
34	**Digitaliada**	https://www.digitaliada.ro/	Platformă cu resurse educaționale digitale
35	**Discord**	https://discord.com/	Conferințe web
36	**Dudamath**	http://www.dudamath.com/	Platformă pentru aplicații online la matematică
E			
37	**Edpuzzle**	https://edpuzzle.com/	Transformarea unui video într-un material interactiv
38	**Educreationes**	http://educreations.com	Lecții video, evaluare (în limba engleză)
39	**Edu Online**	https://eduonline.roedu.net/ [8]	Bibliotecă românească de resurse digitale ce conține și softurile din suite A*e*L
40	**Eduweb.ro**	https://www.eduweb.ro/	Platformă pentru cursuri online
41	**EMedi**	https://www.emedi.ro/	Platformă pentru meditații pentru bacalaureat
42	**Essay Map**	https://www.readwritethink.org/	Elaborare de eseuri online

[8] Am identificat o conexiune nesigură la accesarea site-ului

	Readwritethink		
43	**eTwinning**	https://school-education.ec.europa.eu/en/etwinning	Platformă europeană pentru proiectarea și desfășurarea de proiecte educaționale în parteneriat, între mai multe clase din școli europene
44	**Examenul Tău**	https://www.examenultau.ro/	Platformă dezvoltată de Intuitext pentru pregătirea EN_VIII
		F	
45	**Flipgrid**	https://info.flip.com/	Mesaje audio de grup
46	**Flipsnack**	https://www.flipsnack.com/	Cărți digitale
47	**Fluxy**	https://www.fluxyapp.com/	Lecții online împărțite în pași mici și ușor de învățat
48	**Formative**	https://app.formative.com/login	Instrument de evaluare interactivă
49	**Fotobabble**	https://www.fotobabble.com/login/auth	Fotografii vorbitoare
50	**Fotojet**	https://www.fotojet.com/	Colaje digitale text și imagini
		G	
51	**GeaCron History**	http://geacron.com/home-en/	Atlas istoric interactiv
52	**Generator gratuit de cod QR**	https://www.websiteplanet.com/ro/webtools/free-qr-code-generator/	Limba română
53	**Genially**	https://app.genial.ly/?from=login-true	Colaje, postere și prezentări colorate
54	**GeoGebra**	https://www.geogebra.org/?lang=ro	Aplicație utilă pentru matemtică
55	**Geogra**	https://geogra.ro/	Jocuri pentru geografia României, a lumii
56	**Giphy**	https://giphy.com/	Aplicație pentru crearea gif-urilor
57	**Go Lab**	https://www.golabz.eu/	Platformă de învățare online penru discipline STEM
58	**Google Classroom**		
59	**Google Earth**	https://www.google.com/intl/ro/earth/	Program pentru explorarea Terrei
60	**Google Forms**		Aplicație pentru creare de teste online cu punctaj
61	**Google Meet**		Aplicație pentru conferințe online
62	**Google Sites**		Creare de site-uri
63	**Google Slides**		Creare de prezentări
64	**GoQonqr**	https://www.goconqr.com/	Fișe interactive
65	**Gynzy**	https://www.gynzy.com/en	Whiteboard/ tablă albă online
		H	
66	**H5P.org**	https://h5p.org/	Creare și distribuire de resurse online
67	**Histography.io**	https://histography.io/	Aplicație care oferă text, imagini, video și

			animații ale unor evenimente istorice
68	**Historical Calendar – Events and Quizz**		Aplicație pentru telefoane mobile, se găsește în Magazin Play/
69	**History in Picture (Android/iOS)**		Colecție de fotografii istorice
70	**History Lapse**	https://ro.historylapse.org/	Platformă dedicată învățării istoriei
71	**Hit Film Express**	https://fxhome.com/product/hitfilm	Editor video gratuit
72	**Hypersay**	https://hypersay.com/ro/	Prezentări la distanță live, partajare diapozitive, chat, streaming video
I			
73	**I am a puzzle**	https://im-a-puzzle.com/	Puzzle online
74	**iDroo**	https://app.idroo.com/	Tablă interactivă
75	**Ikonet**	http://www.ikonet.com/fr/	Dicționar vizual cu explicații în limbile engleză, spaniolă
76	**ILIAS**	https://roarmy.adlunap.ro/	Platformă de studiu rezervată învățământului militar
77	**Inforgr.am**	https://infogram.com/	Creare de infografice, postere
78	**Institutul Național al Patrimoniului**	http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/Muzee-cu-tur-virtual.asp	Muzee cu tur virtual
79	**iTeach**	https://iteach.ro/	Platformă românească pentru formarea continuă a cadrelor didactice, publicarea de articole, ştiri, anunţuri
80	**ISSUU**	https://issuu.com/	Partajare de documente şi prezentări Power Point
81	**Izi Bac**	https://izibac.ro/	Aplicație pentru telefon cu ajutorul căreia elevii se pot pregăti pentru examenul de bacalaureat
J			
82	**Jamboard**		Tablă interactivă
83	**Jeopardy Labs**	https://jeopardylabs.com/	Jocuri interactive
84	**Jigsaw Planet**	https://www.jigsawplanet.com/	Puzzle online
K			
85	**Kahoot**	https://kahoot.com/schools-u/	Activități interactive pe telefon (quiz-uri)
86	**Khan Academy**	https://www.khanacademy.org/	Platformă americană cu resurse educaționale consistente pentru

			toate disciplinele
87	**Kidibot**	https://www.kidibot.ro/	Platformă cu scenarii de învățare pe bază de jocuri în care elevii intră în „Bătălia Cunoașterii”
88	**Kinderpedia**	https://www.kinderpedia.co/ro/	Platformă completă de comunicare și management pentru educație
89	**Kizoa**	https://www.kizoa.com/	Editor video pentru activități online
90	**Know.it**	https://www.knowit.it/	Transformarea unui text într-un test
		L	
91	**LeaningApps**	https://learningapps.org/	Creare jocuri interactive
92	**Lenntech**	https://www.lenntech.com/	Calculator pentru masa moleculară (util la chimie)
93	**Lino**	https://en.linoit.com/	Sticky and photo sharing
94	**LiveWorksheets**	https://www.liveworksheets.com/	Fișe de lucru interactive
95	**Livresq**	https://livresq.com/ro/	Platformă de creare lecții online
96	**Lizard Point**	https://lizardpoint.com/geography/	Jocuri pentru geografia lumii
97	**Loom**	https://www.loom.com/	Înregistrarea activității de pe ecranul PC-ului
98	**LRE**	https://lreforschools.eun.org/	Portal al UE cu diverse jocuri pentru disciplinele școlare
		M	
99	**Make Beliefs Comics**	https://makebeliefscomix.com/	Benzi desenate
100	**Marble**	https://marble.kde.org/	Aplicație interactivă pentru explorarea locurilor de pe terra
101	**Mentimeter**	https://www.mentimeter.com/	Sondaje, teste online, nori de cuvinte
102	**Microsoft Teams**		Platformă pentru conferințe online
103	**Mind Meister**	https://www.mindmeister.com/	Hărți conceptuale
104	**Mondly**	https://www.mondly.com/	Aplicație pentru învățarea limbilor străine
105	**MOOCs**[9]	https://cursuri-online.ro/moocs-massive-open-online-courses	Platformă pentru cursuri online
106	**MozaWeb**	https://www.mozaweb.com/ro/	Hărți digitale, tablă interactivă
107	**MapHub**	https://maphub.net/	Hărți interactive
108	**My Koolio**[10]	https://www.mykoolio.com/	Platformă care conține un pachet consistent de lecții interactive
109	**My Own conference**	https://myownconference.com/	Conferințe web

[9] Am identificat o conexiune nesigură la accesarea site-ului.
[10] Id. 11

N			
110	**Nearpod**	https://nearpod.com/	Platformă pentru lecții interactive, jocuri educaționale, evaluare
O			
111	**OpenBoard**	https://openboard.ch/download.en.html	Tablă interactivă online
112	**Oscrisoare.ro**	https://oscrisoare.ro/	Scrisori, felicitări, mesaje online
P			
113	**Padlet**	https://padlet.com/dashboard	Panou digital
114	**PearlTrees**	https://www.pearltrees.com/	Instrument pentru organizare, stocare și distribuire online
115	**Persusasion Map**	https://www.readwritethink.org/	Creare eseuri argumentative
116	**PHET**	https://phet.colorado.edu/	Platformă pentru simulări interactive la matematică, fizică, chimie, biologie
117	**Photomath**	https://photomath.com/en/	Aplicație pentru matematică, care permite scanarea exercițiilor cu telefonul
118	**PhotoPeach**	https://photopeach.com/	Colaje animate text și imagini
119	**Piktochart**	https://piktochart.com/	Crearea de flyere
120	**Plickers**	https://get.plickers.com/	Instrument interactiv de evaluare
121	**Poll Everywhere**	https://www.polleverywhere.com/	Creare chestionare/ sondaje interactive
122	**Popplet**	https://www.popplet.com/	Hărți conceptuale pentru înv. primar
123	**PowToon**	https://www.powtoon.com/	Creare de animații și prezentări interactive
124	**Prezi**	https://prezi.com/dashboard/next/#/all	Prezentări interactive
125	**Pro Profs**	https://www.proprofs.com/	Teste interactive online
126	**Purpose Games**	https://www.purposegames.com/	Jocuri interactive
O			
127	**Online Video Marker**	https://promo.com/for/online-video-maker	Creare de filme pentru începători
Q			
128	**QR Generator**	https://www.qr-code-generator.com/	Generare coduri QR
129	**Quiz Whizzer**	https://quizwhizzer.com/	Jocuri interactive sub formă de teste
130	**Quizalize**	https://www.quizalize.com/	Platformă pentru învățare interactivă la clasă/ teste interactive online
131	**Quizlet**	https://quizlet.com/	Instrument de învățare graturit cu flshcards, jocuri
132	**Quizziz**	https://quizizz.com/	Creare de chestionare/ teste interactive online

R			
133	**Recordcast**	https://www.recordcast.com/	Aplicație gratuită pentru înregistrarea activității de pe ecran
134	**Renderforest**	https://www.renderforest.com/	Crearea de videoclipuri, logo-uri și site-ur/ animații simple
S			
135	**Scientix**	http://www.scientix.eu/home	Portal al comunității științifice din Europa care promovează și susține colaborarea între profesorii din sfera STEM
136	**Screencastify**	https://www.screencastify.com/	Înregistrare și editare video/ înregistrarea lecțiilor
137	**Screencast-o-Matic**	https://screencast-o-matic.com/	Înregistrare și editare video/ înregistrarea lecțiilor pe ecranul calculatorului
138	**SeeSaw.me**	https://web.seesaw.me/	Platformă pentru creare portofolii online
139	**Seterra**	https://www.geoguessr.com/seterra/ro	Platformă, în limba română, pentru învățarea geografiei prin joc
140	**SlideShare**	https://www.slideshare.net/	Aplicație prin care distribui prezentări, documente, fotografii
141	**Smore**	https://www.smore.com/	Creare de buletine informative/ broșuri/ flyere/ reviste digitale
142	**Socrative**	https://www.socrative.com/	Aplicație pentru crearea de teste interactive
143	**Spicy Nodes**	http://www.spicynodes.org/	Hărți conceptuale
144	**Story Bird**	https://storybird.com/	Istorii digitale
145	**Story Jumper**	https://www.storyjumper.com/	Cărți digitale Platformă care facilitează crearea, povestirea și publicare de cărți în format *Hardcover*
146	**Studystack**	https://www.studystack.com/	Predarea vocabularului
147	**Stupeflix**	https://stupeflix-studio.en.softonic.com/web-apps	Aplicație de creare video online care permite amestecarea fotografiilor, videoclipurilor, hărților, textului și muzicii într-un conținut video digital
148	**Sutori**	https://www.sutori.com/en/	Paltformă care combină creativ Google Slides, Docs și Sites
149	**Symbaloo**	https://www.symbaloo.com/home/mix/13eOcRbjEE	Portofolii de resurse online
Ș			
150	**Școala Intuitext**	https://www.scoalaintuitext.ro/	Platformă ce conține animații, experimente,

			jocuri educaționale și teste adaptate pentru ciclul primar
T			
151	**Tactile Image**	https://tactileimages.org/ro/acasa/	Platformă educațională în limba română dedicată elevilor cu deficiențe vizuale
152	**Teaching with Europeana**	https://teachwitheuropeana.eun.org/learning-scenarios/	Platformă europeană pentru scenarii didactice
153	**Teleskop**	https://teleskop.ro/	Instrument pentru feedback anonim
154	**Testmoz**	https://testmoz.com/	Platformă pentru crearea testelor online
155	**The history of Everything (android/ iOS)**		Soft pentru evenimente istorice
156	**ThingLink**	https://www.thinglink.com/	Platformă gratuită care oferă posibilitatea de a transforma orice imagine statică într-una interactivă/ postere digitale
157	**Toporopa**	https://www.toporopa.eu/ro/	Platformă pentru jocuri de geografie a Europei
158	**Trading Cart**	https://www.readwritethink.org/	Creare hărți conceptuale
159	**Tricider**	https://www.tricider.com/	Platformă care facilitează brainstormingul, asigurând confidențialitatea participanților/ panou votare idei
160	**Triventy**	https://triventy.cet.ac.il/	Platformă de învățare colaborativă bazată pe quizuri
U			
161	**Uma Igra**	https://igra-uma.ru/	Creare jocuri
V			
162	**VideoAnt**	https://ant.umn.edu/	Instrument de adnotare pentru utilizare YouTube, videoclipuri Flash, mp4 și mov
163	**Viocethread**	https://voicethread.com/	Platformă colaborativă pentru realizarea de prezentări de diapozitive multimedia
164	**Voki**	https://l-www.voki.com/	Instrument online pentru crearea de caractere online (avataruri)
165	**Vooks**	https://www.vooks.com/	Platformă de streaming pentru crearea cărților de povești animate
166	**Vreau La**	https://vreaula.ro/	Platformă pentru exersarea de teste tip grilă, în vederea admiterii la facultate
W			

167	**Wakelet**	https://wakelet.com/	Platformă pentru organizarea conținuturilor online/portofolii digitale
168	**WandEducation**	https://wand.education/	Platformă pentru crearea, personalizarea și folosirea de conținuturi onșine pe orice dispozitiv/ crearea lecțiilor online
169	**Wheel of names**	https://wheelofnames.com/	Instrument de selectare random a elevilor
170	**Word Art**	https://wordart.com/create	Creare norișori din cuvinte-cheie
171	**Wizer.me**	https://app.wizer.me/	Platformă pentru creare de fișe de lucru online
172	**World Digital Library**	https://www.loc.gov/collections/world-digital-library/about-this-collection/	Tururi virtuale în jurul lumii și în timp
173	**WorldWall**	https://wordwall.net/	Platformă pentru creare de quizuri, jocuri etc.
		Z	
174	**Zoom**	https://zoom.us/	Aplicație pentru conferințe online

Firește, nu sunt toate, pentru că sunt foarte greu de centralizat. Nu trebuie să uităm însă de www.didactic.ro, cea mai cunoscută platformă de resurse educaționale deschise și care ne pune la dispoziție și câteva instrumente pentru crearea unor resurse de tip rebus, planificări. Tot acum aș aminti și de www.tablainmultirii.ro sau https://www.mathlearningcenter.org/apps, platformă de matematică care oferă aplicații pentru predarea noțiunilor de timp, fracții, figuri/corpuri geometrice; chiar dacă este în limba engleză, nimic nu vă împiedică să o integrați în timpul orelor. O platformă interesantă am descoperit și pe www.classdojo.com, care este un sistem online de management al clasei (colectivului), care are ca scop încurajarea comportamentelor pozitive ale elevilor. Nu în ultimul rând, voi aminti și de platforma Twinkl (www.twinkl.com), care, pe lângă multitudinea de fișe de lucru, pune la dispoziția cadrelor didactice din ce în ce mai multe materiale interactive.

Activități practic-aplicative	
	Identificați avantajele folosirii aplicațiilor online, cât și neajunsurile implicate.
	Proiectați secvențe de lecție în care să integrați software educațional.

Modulul 3

Rolul strategiilor didactice în eficientizarea procesului de predare-învățare-evaluare

3.1. Repere

În sens pedagogic, conceptul de **strategie** se referă la „ansamblul de concepții, decizii, tehnici de lucru, procedee de acțiuni și operații, care vizează funcționalitatea, perfecționarea și modernizarea componentelor structurale ale procesului de învățământ, în acord cu obiectivele generale ale învățământului și ale educației" (Ionescu, M., Bocoș, M., 2001). Simplist, strategia didactică este modalitatea eficace prin care orice cadru didactic își ajută elevii să pătrundă în cunoaștere și, totodată, să-și dezvolte capacitățile intelectuale, priceperile, deprinderile, aptitudinile, sentimentele și emoțiile. Este un conglomerat de metode, tehnici de lucru, resurse materiale și forme de organizare a activității, în baza cărora cadrul didactic concepe (proiectează) un ***plan de lucru*** (proiect**)** cu elevii, în scopul realizării cu eficiență a învățării. În elaborarea acestui scenariu didactic, profesorul ține cont de o serie de factori care condiționează buna desfășurare a actului instructiv-educativ, factori ce țin de elev, de curriculum, de organizarea școlară și **chiar** și de propriile- calități profesionale/didactice.

Procesul educațional, din prisma asigurării calității în educație, are întotdeauna nevoie de o „schimbare de optică", fiind o condiție *sine qua non*. În ultimii ani, știința educației, aflată în era constructivistă, a determinat o schimbare de paradigmă: de la modelul normativ la cel interpretativ. Astfel, de la transmiterea de tip behaviorist a cunoașterii, s-a trecut la „abordarea cunoașterii într-un proces de comunicare și cooperare, în care elevul are un rol activ" (Otilia Ștefania Păcurari, 2003). Actul didactic se centrează în acest fel pe cel care învață, pe nevoile și aspirațiile proprii, și chiar și pe subiectivitatea sa.

Noua abordare a impus și o reconsiderare a competențelor necesare pentru exercitarea profesiei didactice și, implicit, a standardelor specifice acesteia. Învățarea a devenit un proces constructiv, ca urmare a aplicării principiilor pedagogiei diferențierii și ale constructivismului pedagogic, iar cadrul didactic a început să-și proiecteze strategia didactică în așa fel încât de intervenția sa formativă a beneficiat fiecare elev. Demersul didactic, în acest context, al centrării pe elev, trebuie să pornească de la aceste idei cu valoare de „principii aplicative" (Aniței) (vezi *Figura nr. 13* - **Principiile aplicative ale demersului didactic** (Aniței), pagina 32*)*.

Iată un scurt inventar definițional al strategiei didactice, realizat de Oprea Crenguța), concept caracterizat, de altfel, de o *pluralitate semantică*. Strategia didactică poate fi (Oprea, 2012, p. 22):

a) „un ansamblu de acțiuni și operații de predare-învățare în mod deliberat structurate sau programate, orientate în direcția atingerii, în condiții de maximă eficacitate a obiectivelor prestabilite (Ioan Cerghit, 2002, p. 276);" (Oprea,

b) „ansamblul mijloacelor puse în lucru pentru a atinge scopul fixat începând de la organizarea materială și alegerea suporturilor, până la determinarea sarcinii de învățare și a condițiilor de realizare (G. Nunziati, 1990);

c) o acțiune decompozabilă într-o suită de decizii-operații, fiecare decizie asigurând trecerea la secvența următoare pe baza valorificării informațiilor dobândite în etapa anterioară. În acest sens, strategia devine un model de acțiune, care acceptă *in ab initio*[11] posibilitatea schimbării tipurilor de operații și succesiunea lor (Dan Potolea, 1989, p. 144);

deplasarea accentului dinspre activitatea de predare spre cea de învățare, centrată pe elev;

[11] De la capăt, de la început.

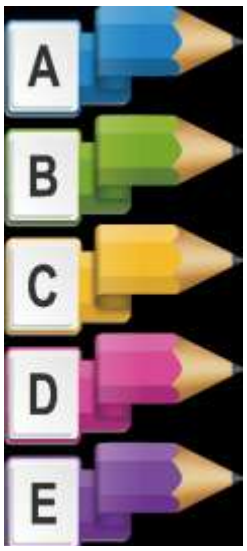

reconsiderarea rolului cadrului didactic ca organizator și facilitator al procesului de învățare în care sunt implicați elevii săi;

conștientizarea elevilor cu privire la necesitatea implicării lor în procesul propriei formări;

încurajarea și stimularea participării active a elevilor în planificarea și gestionarea propriului parcurs școlar;

diferențierea demersului didactic în raport cu diferitele stiluri de învățare ale elevilor.

Figura nr. 13 – **Principiile aplicative ale demersului didactic** (Aniței)

d) un grup de două sau mai multe metode și procedee integrate într-o structură operațională, angajată la nivelul activității de predare-învățare-evaluare, pentru realizarea obiectivelor pedagogice generale, specifice și concrete ale acesteia, la parametri de calitate superioară (Sorin Cristea, 2002, p. 350)" (Oprea, 2012, pg. 22-23).

Ioan Cerghit evidențiază faptul că „strategiile schițează evantaiul modalităților practice de atingere a țintei prevăzute și au valoarea unor instrumente de lucru" (2002, p. 273). El asociază conceptului de strategie didactică patru semnificații care se întregesc reciproc:

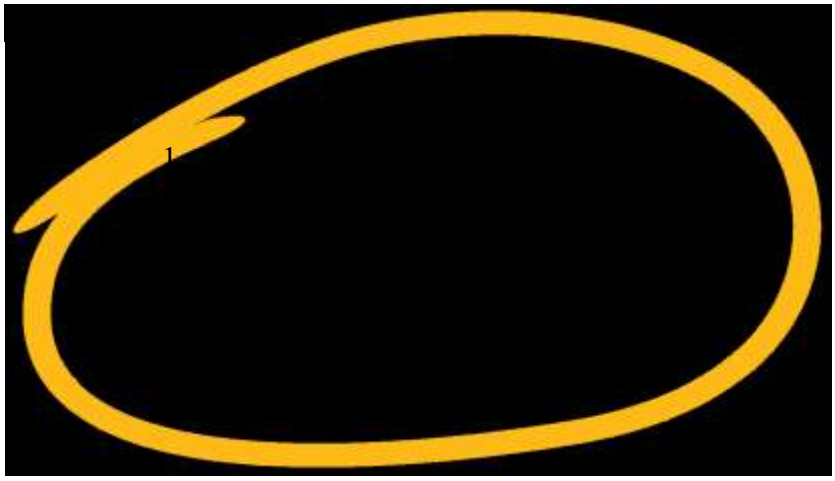

Figura nr. 14 – **Semnificațiile conceptului de strategie**, după Ioan Cerghit (Boncea, 2016, p. 31);

Același autor descrie strategiile didactice ca (Boncea, 2016, p. 31):

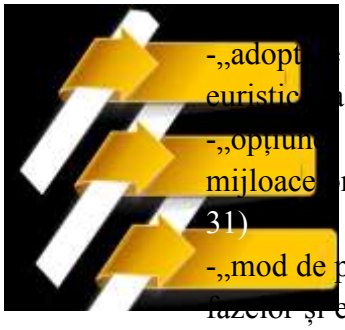

-„adopt a unui anumit mod de abordare a învățării (prin problematizare, euristic algoritmizată, factual – experimentală etc.)";

-„opțiun pentru un anumit mod de combinare a metodelor, procedeelor, mijloace r de învățământ, formelor de organizare a elevilor";

31)

-„mod de programare (selectare, ordonare și ierarhizare) într-o succesiune optimă a fazelor și etapelor (evenimentelor) proprii procesului de desfășurare a lecției date"

Figura nr.15 – **Descrierea strategiilor didactice**, după Ioan Cerghit, (Boncea, 2016, p. 31)

3.2. Organizarea unei secvențe educaționale

Lazăr Vlăsceanu (1988, p. 260 - 261) analizează parametrii de construcție a unei strategii didactice, enumerând șase elemente (Oprea, 2012, p. 16):

- „organizarea elevilor;
- organizarea conținutului;
- modul de prezentare – asimilare a cunoștințelor;
- frecvența, continuitatea intervențiilor profesorului;
- modul de programare a exercițiilor aplicative;
- natura probelor de evaluare" (Oprea, 2012, p. 16).

Practica pedagogică a evidențiat numeroși factori sau variabile de care depinde organizarea unei secvențe educaționale, variabile in-/dependente de cadrul didactic ori de elev, de organizarea școlară, de curriculum. În accepțiunea cercetătoarei Crenguța Oprea, aceste variabile sunt (vezi *Tabelul nr. 5* - **Variabilele de care depinde organizarea unei secvențe educaționale** (Oprea, 2012, p. 17)):

Tabelul nr. 5 – **Variabilele de care depinde organizarea unei secvențe educaționale** (Oprea, 2012, p. 17)

1 „Variabile care țin de *profesor*. Este direct vizat *stilul didactic* care reprezintă o rezultantă a împletirii concepției pedagogice personale cu cea a culturii și societății contemporane și cu factorii de personalitate ai profesorului;

2 Variabile care țin de *colectivul de elevi.* Acestea țin de:

→ *particularitățile clasei,* sintalitatea grupului, nevoile, cerințele, dorințele și posibilitățile și experiențele cognitive, sociale și afectiv-emoționale ale elevilor;

→ *mărimea* colectivului, gradul de omogenitate, posibilitățile de grupare;

→ gradul de *motivare* al elevilor și pregătirea pentru a lucra în grup, în perechi, colectiv sau individual;

→ *aptitudinile* și *nivelul de pregătire* pentru un anumit domeniu.

3 Variabile care țin de *curriculum*:

→ *finalitățile* educaționale urmărite, gradul de accesibilitate și modalitățile de evaluare a gradului de îndeplinire a acestora;

→ natura *obiectivelor și conținutului* pe care trebuie să și-l însușească elevii, gradul de accesibilitate, utilitatea și importanța acestuia pentru activitatea și viața elevilor;

→ *experiențele de învățare* propuse elevilor, gradul de problematizare și nivelul de interactivitate solicitat.

4 Variabile care țin de *organizarea școlară*. Aceasta are trei componente*:*

→ *timpul școlar* avut la dispoziție în raport cu timpul solicitat de o anumită strategie didactică;

→ *spațiul școlar* avut la dispoziție în raport cu timpul solicitat de o anumită strategie didactică;

→ *resursele materiale* folosite în spațiul și timpul disponibil". (Oprea, 2012, p. 17)

3.3. Clasificare

De-a lungul timpului au existat numeroase încercări de a clasifica strategiile didactice. La acest moment, taxonomia strategiilor didactice poate lua în calcul o multitudine de criterii. Iată tipologia concepută de Ioan Cerghit (Cerghit, 2008) (vezi *Tabelul nr. 6* - **Tipologia strategiilor didactice** (Oprea, 2012, pg. 25-26):

Tabelul nr. 6 – **Tipologia strategiilor didactice**, după Ioan Cerghit (Oprea, 2012, pg. 25-26)

1	„După *natura activității*, se pot distinge: ✍ strategii *cognitive* (de prelucrare a informațiilor); ✍ strategii *acționale* sau *psihomotorii*; ✍ strategii *afectiv-emoționale* (de învățare prin trăire afectivă).
2	După *implicarea creatoare/ noncreatoare a profesorului* în activitatea didactică: 🕮 strategii bazate pe *obișnuință,* pe *automatism*; 🕮 strategii bazate pe *complexe de deprinderi*; 🕮 strategii *novatoare*, ce dau frâu imaginației și inteligenței profesorului, acesta putând combina, în mod creator, noi tipuri de practici, pentru a asigura eficiență acțiunii; 🕮 strategii *imitative*.
3	După *logica gândirii propusă elevilor*: ✍ strategii *inductive*; ✍ strategii *deductive* (*axiomatice*) în variantele: strategia academică, strategia explicativă, strategia explicativ-intuitivă (demonstrativă), strategia conversativ-euristică, strategia problematizantă, strategia explicativ-reproductivă (expozitivă) ; ✍ strategii *transductive*, *divergente*, care conduc la elaborarea de soluții/alternative noi/originale, stimulând gândirea laterală; ✍ strategii *dialectice*, cu accent pe interacțiunile/conexiunile problematizante dintre idei; ✍ strategii *ipotetice (rezolutive),* care stimulează gândirea divergentă/gândire convergentă; ✍ strategii *analogice* – „de învățare prin construire și prin utilizare de modele”; ✍ strategii *analitice* – de analiză până la detalii; ✍ strategii *integrative* sau *de sinteză* - bazate pe îmbinarea gândirii cu acțiunea, a teoriei cu practica; ✍ strategii *descriptive*; ✍ strategii *interpretative*; ✍ strategii *ludice*; ✍ strategii *mixte* (combinatorii), de tip inductiv-deductiv, deductiv-inductiv.
4	După *gradul de dirijare al învățării elevului* 🕮 strategii *algoritmice*; 🕮 strategii *euristice*; 🕮 strategii *mixte*; 🕮 strategii *creative*.
5	După *originea motivației învățării*: ✍ strategii *externe*, activitățile sunt susținute motivațional din exterior, de către

profesor;

✍ strategii *interne*, de auto-construire a propriei cunoașteri, motivate din interior.

După *modul de grupare al elevilor*:

📖 strategii *frontale*;

📖 strategii *de grup* (colective);

📖 strategii *de microgrup* (echipă);

📖 strategii *de lucru în perechi* (duale);

📖 strategii *individuale* (bazate pe lucrul individual, independent);

📖 strategii *mixte"* (Oprea, 2012, pg. 25-26)

„Un loc aparte ocupă, în acest grupaj, afirmă prof. Ioan Cerghit (2002, p. 283), *strategiile interactive,* eficiente prin aceea că încurajează interacțiunile pozitive dintre membrii grupului (relații de cooperare, de competiție), bazate, deci, pe învățarea prin colaborare ori prin competiție just înțeleasă" (Oprea, 2012, p. 26).

3.4. Strategii interactive

Vom aborda, în continuare, ***strategiile didactice***, în general, dar, în special, strategiile ***interactive***, care au rolul de a stimula implicarea activă a elevului în învățare și de a accentua relațiile de colaborare atât între elevi, cât și între elevi și cadru didactic.

Ca strategii de grup, *strategiile didactice interactive* implică munca în colaborare a elevilor organizați fie în microgrupuri, fie în echipe mai mici, în vederea atingerii obiectivelor propuse. Acestea „se bazează pe sprijinul reciproc în căutare-cercetare și învățare, stimulează participările individuale, antrenând însă subiecții cu toată personalitatea lor (abilități cognitive, afective, volitive, sociale)"(Oprea, 2012, p. 17). Presupun un efort sporit de adaptare la normele de grup, față de opiniile coechipierilor (accepțiune), dezvoltând în același timp capacitățile autoevaluative.

Strategiile interactive presupun interacțiunea activă între participanții la activitate (elev-elev, elev-profesor, precum și crearea unor programe menite să acopere nevoile de interrelaționare și de răspuns diferențiat la reacțiile elevilor. Interactivitatea în clasă, față în față, se referă atât la promovarea relațiilor intergrupal și intragrupal, cât și între elev și cadrul didactic. Strategiile de învățare interactivă „stimulează participarea elevilor la acțiune, determinând socializarea și dezvoltându-le procesele cognitive complexe, trăirile afective și capacitățile de (auto)evaluare a valorilor prin folosirea metodelor active" (Oprea, 2012, p. 17).

În vederea conceperii, implementării și evaluării unei strategii didactice eficiente cadrul didactic are de parcurs mai multe *etape* de preproiectare → proiectare → aplicare → apreciere. În viziunea autoarei Crenguța Oprea, aceste etape pot fi enunțate astfel (vezi *Tabelul nr. 7* - **Etapele de preproiectare, proiectare, aplicare și apreciere** (Oprea, 2012, pg. 21-22)):

Tabelul nr. 7 – **Etapele de preproiectare, proiectare, aplicare și apreciere** (Oprea, 2012, pg. 21-22)

„Examinarea *scopurilor și a obiectivelor* de atins;

Alegerea *conținuturilor* corespunzătoare, adaptarea, sistematizarea, organizarea acestora;

Examinarea exigențelor și orientărilor impuse de *normele și principiile didactice;*

Examinarea *alternativelor metodologice de predare-învățare-evaluare* disponibile;

Analiza *resurselor disponibile:* umane, materiale, de conținut, de timp școlar etc.;

Optarea pentru o anumită *formă de grupare* a colectivului de elevi;

Alegerea *metodelor, tehnicilor de instruire, mijloacelor didactice* în funcție de situația de instruire propusă;

Elaborarea unor *soluții alternative* care evidențiază posibilitățile și căile optime de combinare a metodelor, mijloacelor și formelor de organizare a colectivului;

Opțiunea/decizia asupra strategiei didactice de urmat;

Aplicarea strategiei didactice, în mod flexibil și particular, în cadrul activității instructiv-educative desfășurate cu elevii;

Evaluarea permanentă a demersurilor întreprinse, corectarea și adaptarea strategiei didactice la cerințele și nevoile elevilor și la situațiile spontane, neprevăzute;

Aprecierea finală a eficienței strategiei didactice desfășurate (în funcție de felul cum s-au simțit elevii, de felul în care le-a plăcut sau nu să învețe, de progresele și performanțele obținute, de realizarea obiectivelor și de eficiența îmbinării metodelor, tehnicilor, mijloacelor didactice, formelor de organizare a activității cu variabila timp disponibil și necesar);

Emiterea de predicții care vizează modul cum va fi folosită strategia didactică în activitățile instructiv-educative viitoare" (Oprea, 2012, p. 21).

Luând în calcul toate aspectele prezentate, putem concluziona că „elementele care determină opțiunea pentru o anumită strategie didactică în general, dar mai ales interactivă, sunt" (Oprea, 2012, p. 25) (vezi *Tabelul nr. 8* - **Elementele care determină opțiunea pentru o anumită strategie didactică** (Oprea, 2012, p. 25)):

Tabelul nr. 8 – **Elementele care determină opțiunea pentru o anumită strategie didactică** (Oprea, 2012, p. 25)

„stilul de conducere al cadrului didactic;

modul în care se dorește producerea învățării (prin cooperare, prin competiție, prin colaborare, prin cercetare, prin descoperire, prin problematizare, prin experimentare, prin aplicații practice, prin receptare activă etc);

căile și modalitățile prin care se vor atinge rezultatele învățării dorite: metodele, procedeele, tehnicile, mijloacele de învățământ;

formele de organizare a activității (frontală, colectivă, pe grupe, în microgrupe, individuală, mixtă);

modul de participare al elevilor la activitate;

timpul disponibil;

componenta de dezvoltare vizată (cognitivă, afectivă, socială, practic-aplicativă);

- modul de prezentare a conținuturilor;
- spațiul în care are loc experiența de învățare (în clasă, în afara clasei, în laborator etc.)" (Oprea, 2012, p. 25).

Activități practic-aplicative	*Plecând de la competența 3.4 din Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasa a III-a, alege strategia cea mai potrivită în vederea realizării competenței. Argumentează alegerea făcută!*

Modulul 4

Elemente de evaluare educațională

4.1. Repere

Evaluarea educațională reprezintă o activitate componentă a procesului didactic, alături de predare și învățare, care, prin compararea rezultatelor obținute cu obiectivele propuse și planificate, urmărește autoreglarea și eficientizarea procesului educativ, precum și/sau determinarea accederii/ stagnarea subiecților la o treaptă superioară a procesului educativ, dincolo de educația obligatorie.

Cucoș C., în lucrarea „Pedagogie, ediția a III-a revăzută și adăugită" (Cucoș, 2014), citându-l pe Gilbert de Landsheere[12], notează: „Evaluarea, în sens restrâns […], merită un loc important în învățământ, din care face parte integrantă. Ea are întotdeauna un raport direct sau indirect cu progresul, în extensie și în calitate, al învățării" (Cucoș, 2014, p. 418).

Sintetizând numeroase studii, psihologi și pedagogi renumiți[13], Constantin Cucoș propune următoarele încercări de definire:

„**Docimologia** reprezintă studiul sistematic al examenelor, analiza științifică a modurilor de notare, a variabilelor notării, precum și identificarea mijloacelor menite să contribuie la asigurarea obiectivității unei examinări și evaluări.

Eficiența învățământului se referă la capacitatea sistemului educațional de a produce, în mod satisfăcător, rezultatele preconizare, adică de a le vedea transferate în comportamentele și atitudinile absolvenților, prin eforturi determinate la nivel macro-și microstructural.

Randamentul școlar este dat de nivelul de pregătire teoretică și acțională a elevilor, reflectând o anumită concordanță a acestor concretizări cu conținut circumscris de programele școlare.

„**Evaluarea școlară** este procesul prin care se delimitează, se obțin și se furnizează informații utile, permițând luarea unor decizii ulterioare. Actul evaluării implică trei momente distincte" (Cucoș, 2014, p. 419): ①**măsurarea → ②aprecierea rezultatelor școlare → ③adoptarea măsurilor ameliorative**.

„**Măsurarea consecințelor instruirii** constă în operația de cuantificare a rezultatelor școlare, respectiv de atribuire a unor simboluri exacte unor componente achiziționale, prin excelență calitative. Măsurarea presupune o determinare obiectivă, prin surprinderea riguroasă a unor achiziții, și nu implică formularea unor judecăți de valoare. Măsurarea ține mai mult de dimensiunea „impersonală" a educatorului. Așa se explică faptul că în acest act poate fi implicată satisfăcător mașina de evaluat.

Aprecierea școlară sau evaluarea propriu-zisă constituie emiterea unei judecăți de valoare, semnificarea unui rezultat observabil sau măsurabil întru-un cadru de referință axiologic.

Adoptarea de măsuri ameliorative implică actele decizionale privind perfecționarea și potențarea procesului de predare-învățare prin măsuri sincronice sau succesive actului evaluativ.

Examenul este o modalitate de evaluare care se constituie ca o etapă finală a unei *curse* mai mari. El presupune cântărirea, cumpănirea, circumscrierea competențelor achiziționate până la un moment dat[14]. În principiu, examenul poate fi trecut de toți candidații. El are funcția dominantă de constatare și de diagnosticare a unor achiziții, considerate deja existente. Examenul se prezintă ca o formă de control relativ separată față de programul de instruire, având și funcția de bilanț, cu scopul de orientare școlară și predictivă.

Concursul presupune confruntare, luptă, întâlnire și concurență între persoane ce cred a avea o anumită competență într-o direcție a formării. Concursul este o etapă inițială de evaluare și are un caracter puternic selectiv. El joacă rol de prognostic și de decizie, privind traseul ulterior al

[12] care reia o serie de sugestii ale înaintașului său, Henri Piéron.
[13] Stufflebeam, 1980; Pavelcu, 1968, I.T. Radu, 1981, Moise 1985, Nicola 1992, *Dicționar de pedagogie*, 1979 – toți citați de Constantin Cucoș în lucrarea amintită mai sus.
[14] cum ar fi examenul de bacalaureat.

candidatului. Concursurile se pot edita fie la începutul unui ciclu de școlarizare, fie la trecerea dintr-un ciclu de învățământ la altul, în zona monoobligatorie a sistemului școlar. Concursul are un caracter predictiv. Probele de concurs apelează la relevarea unor" (Radu, 1999, p. 109)" (Cucoș, 2014, p. 420):

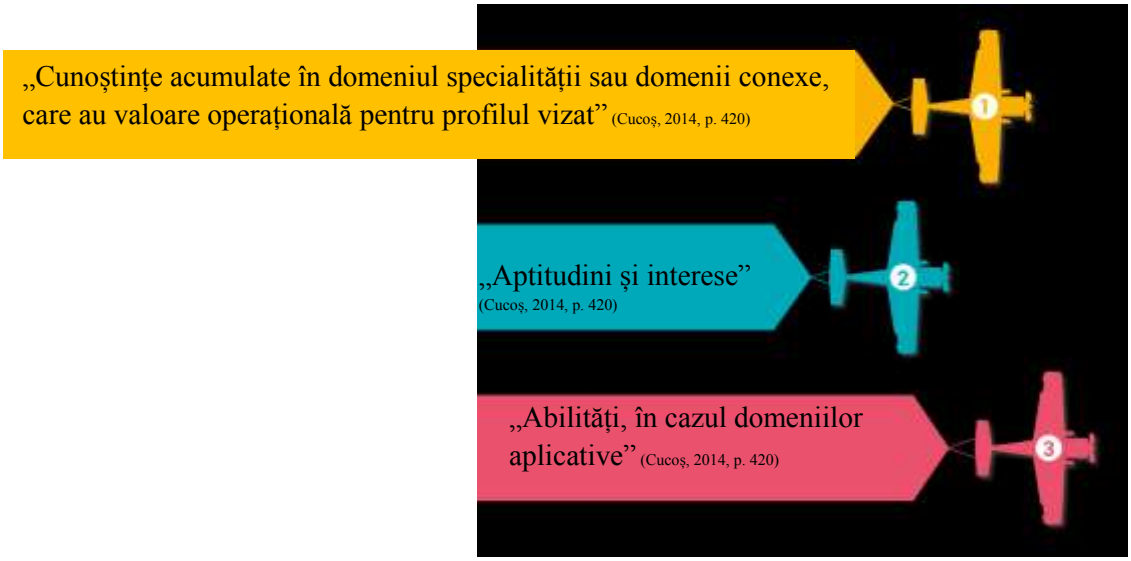

Figura nr. 16 – **Ce urmăresc probele de concurs** (Cucoș, 2014, p. 420)

4.2. Funcțiile evaluării

Procesul evaluării nu se desfășoară în scop statistic, ci pentru a perfecționa demersul educativ. Dincolo de perspectiva oferită asupra randamentului școlar, impune un plan de acțiune concret pentru progresul constant și continuu al fiecărui elev.

Constantin Cucoș propune următoarele funcții ale evaluării (Cucoș, 2014, pg. 424-425):

- „*de constatare*, dacă o activitate instructivă s-a desfășurat sau a avut loc în condiții optime (un conținut a fost asimilat corespunzător, o deprindere a fost însușită/ achiziționată corect);

- *de informare* a societății, prin diferite mijloace, asupra nivelului/ evoluția pregătirii populației școlare;

- *de diagnosticare* a cauzelor ce au generat o slabă pregătire, implicit a eficienței scăzute a acțiunilor educative;

- *de prognosticare* a nevoilor și a disponibilităților viitoare ale elevilor sau ale instituțiilor de învățământ;

- *de selecție sau de decizie* asupra poziției ori integrării unui subiect într-o ierarhie, într-o formă sau într-un nivel al pregătirii sale;

- *de certificare*, prin care se recunoaște statutul dobândit de către candidat în urma susținerii unui examen sau a unei evaluări cu caracter normativ;

- *pedagogică*, în perspectiva elevului, dar și a profesorului" (Cucoș, 2014, pg. 424-425).

4.3. Strategiile/tipurile de evaluare [15]

I. „Din punctul de vedere al **situațiilor de evaluare**:

a) *evaluare realizată în circumstanțe naturale,* bazată pe observarea activității elevilor;

[15] *cf.* Radu, 2000, Manolescu, 2005, Moise, 2004, Stan, 2002, Ungureanu, 2001, Vogler, 2000 – citați de Constantin Cucoș.

b) *evaluare specifică*, realizată în condiții special create, ce presupune elaborarea și aplicarea unor probe, partenerii angajați în proces fiind conștienți de importanța demersurilor de verificare și apreciere întreprinse.

II. După **funcția dominantă** îndeplinită:

a) *evaluare constativă*: se realizează o diagnoză descriptivă ce constă în localizarea lacunelor și a erorilor în cunoștințe și abilități, dar și a „punctelor forte" și o diagnoză etiologică ce relevă cauzele care au generat neajunsurile constatate;

b) *evaluare predictivă*, care urmărește prognozarea gradului în care elevii vor putea să răspundă pe viitor unui program de instruire.

III. După **momentul în care se integrează în desfășurarea procesului didactic**:

a) *evaluare inițială*, realizată la începutul demersurilor instructiv-educative, pentru a stabili nivelul la care se situează elevii;

b) *evaluare formativă*, care însoțește întregul parcurs didactic, organizând verificări sistematice în rândul tuturor elevilor, din toată materia;

c) *evaluare sumativă*, care se realizează de obicei la sfârșitul unei secvențe mai lungi de instruire.

IV. După **statutul subiectului** în dispozitivul evaluativ:

a) *evaluare internă*, întreprinsă de aceeași persoană/ instituție, alta decât cea care a asigurat activitatea de învățare;

b) *evaluare externă*, realizată de o altă persoană/ instituție, alta decât cea care a asigurat derularea predării și învățării;

c) *autoevaluare*, efectuată de subiectul însuși asupra propriului progres.

V. După **referentul** evaluării:

a) *evaluarea* procesului de învățare (achiziții și procesul în sine);

b) *evaluarea sistemului de instruire* – accentul se pune pe sistemul în care se desfășoară educația;

c) *evaluarea performanțelor* (transpuse în cunoștințe, atitudini, conduite);

d) *evaluarea achizițiilor* realizate *în afara școlii*.

VI. După **domeniul psihocomportamental**:

a) evaluarea în domeniul *psihomotor* (capacități, aptitudini, deprinderi);

b) evaluarea în domeniul *socioafectiv* (atitudini, sentimente, credințe);

c) evaluarea în domeniul *cognitiv* (cunoștințe).

VII. După **rigurozitatea exprimării** rezultatelor evaluării:

a) *evaluare cantitativă* – rezultatele sunt exprimate cifric, exact;

b) *evaluare calitativă* – rezultatele se exprimă prin opinii, păreri, deziderate etc.

VIII. După **acuratețea instrumentelor** utilizate în evaluare:

a) *evaluare obiectivă* (teste, probe algoritmizate și formalizate);

b) *evaluare impresivă* (observația, urmărirea progreselor, portofoliul, eseul etc.)

IX. După **referentul în concordanță cu care se realizează evaluarea**:

a) *evaluare normativă* (apelează la o normă) - furnizează poziția individului față de altul, într-un grup);

b) *evaluare criterială* (apelează la un criteriu) – se face judecând performanța unui individ, în funcție de gradul de realizare a criteriului stabilit în funcție de obiective.

X. După **statutul evaluării** în realizarea progresului individului:

a) *evaluare sumativă* – arată nivelul la care a ajuns un anumit subiect, la un moment dat;

b) *evaluare formativă* – nu certifică o etapă, ci permite ameliorarea rezultatelor, revenirea asupra celor învățare pentru a le corecta și a facilita trecerea spre o altă etapă; este regulată și are ca efect reorientarea deciziilor privind activitatea continuă" (Cucoș C. , 2009, pg. 438-439).

4.4. Factori ai variabilității aprecierii și notării

4.4.1. Subiectivismul în evaluare

Oricât am discuta despre evaluare/autoevaluare, atunci când suntem în fața procesului în sine, mai exact în aplicarea lui, mai mult sau mai puțin, pendulăm, de fapt, între *obiectivitate* și *subiectivitate*, raportându-ne unui „reper personal".

Discutând despre relația obiectivitate-subiectivitate, având în vedere și componenta autoevaluării, Cristian Stan (2001) crede că:

a) autoevaluarea și evaluarea didactică nu sunt activități cu valoare în sine; importanța vine din efectele produse la nivelul personalității elevilor/a progresului școlar/a eficienței procesului didactic;

b) obiectivitatea autoevaluării și a evaluării didactice; procesul nu poate fi absolut (perfect), ci doar relativ, pentru că atât evaluatorul, cât și subiectul evaluat sunt oameni;

c) subiectivitatea nu este neapărat un aspect negativ;

d) atributul de „obiectiv" nu implică doar o realitate exterioară și independentă în raport cu elevul (autor al performanței școlare efective) sau cu profesorul (evaluator al acestuia), ci se referă inclusiv la modul în care această realitate este percepută și interiorizată: corect, detașat și echidistant de către aceștia;

e) la nivelul relației autoevaluare-evaluare în actul didactic, între obiectivitate și subiectivitate se stabilesc nu doar simple raporturi antitetice, ci mai ales relații de complementaritate, obiectivitatea însemnând, de fapt, o ponderarea a dimensiunilor distorsionante ale subiectivității, iar subiectivitatea constituindu-se ca modalitate de interiorizare a unor date de factură obiectivă.

Dacă e să vorbim despre cauzele care pot genera distorsiuni subiective în evaluare, putem discuta despre (cf. Voiculescu, 2001, p. 48) (Cucoș C. , 2009, p. 460):

- „Insuficiența informațiilor primare pe baza cărora se realizează evaluarea;
- Alegerea mai puțin inspirată a metodelor și strategiilor de evaluare în raport cu obiectul evaluării, dar și cu obiectivele acesteia;
- Unele particularități ale relației dintre cadrul didactic și elevi (componentele afectiv-atitudinale);
- Influențele directe ale mediului psihosocial în care se face evaluarea;
- Influențele generate de contextul pedagogic în care se efectuează aceasta (nivelul clasei, „imaginea" unității de învățământ în comunitate etc.)" (Cucoș C. , 2009, p. 460).

Pentru evitarea acestor distorsiuni, trebuie realizată o concordanță viabilă între obiectivitate și subiectivitate, eliminând, pe cât de mult posibil se poate, erorile și îndepărtarea de la normele deontologice.

Evaluarea defectuoasă presupune, în fapt, fie o subevaluare, fie o supraevaluare. Oricare ar fi forma, aceste deviații au consecințe negative asupra procesului educațional și, implicit, a actorilor educației.

Subevaluarea conduce la demobilizare, la dezorientare, la neîncredere și stres → eșec sau abandon școlar. Astfel se explică aversiunea unor elevi față de unele discipline predate de cadrele didactice care o practică.

Supraevaluarea induce tot o deformare a imaginii de sine, și, mai grav, o convingere că totul se poate obține ușor, fără efort, dar cu rezultate maxime → act de injustiție care perturbă tot procesul educațional.

Temă	*Alcătuiți o listă de 3 – 5 reguli care să conducă la diminuarea subiectivității în evaluare.*
	Alcătuiți un test de evaluare al cărui proces de evaluare să nu implice subiectivism.

4.4.2. Efecte perturbatoare în apreciere și notare

Cele mai multe împrejurări generatoare de erori sau fluctuații în notare privesc activitatea cadrului didactic. Dintre acestea, iată-le pe cele mai frecvente:

a) *Efectul „halo”*. Aprecierea generală asupra activității elevului se face în raport cu situația școlară obținută la alte discipline. Elevii cei mai expuși acestui efect pot fi cei foarte buni sau cei slabi. Cadrul didactic nu mai ia notă de eventualele lacune ale elevilor buni, dar nici nu *văd* progresele, dacă ele există, ale celor slabi. Acest efect poate fi contracarat de organizarea examenelor externe, unde profesorii de la alte școli realizează corectarea. O altă modalitate de evitare a efectului „halo” ține de anonimizarea evaluaților. În evaluarea conduitei, s-au identificat două variante: *efectul blând* (persoanele cunoscute sunt apreciate indulgent, în defavoarea celor necunoscute) și *eroarea de generozitate* (manifestarea indulgentă pentru a masca o stare de lucruri reprobabilă).

b) Efectul de ancorare constă în supraevaluarea unor rezultate datorită faptului că atrag atenția asupra unor aspecte mai puțin frecvente, așteptate, identificabile la nivelul majorității formelor de răspuns date de elevi.

c) *Efectul Pygmalion*[16] sau *efectul oedipian*[17]. Aprecierea rezultatelor obținute de un elev este influențată de părerea relativ fixă pe care cadrul didactic și-a format-o despre capacitățile lui. Așadar, raportându-ne la mitologia greacă, putem spune că ideile și opiniile evaluatorului determină apariția fenomenului. Orice cadru didactic are anumite păreri despre elevii săi în legătură cu posibilitățile acestora. Ulterior, acestea vor fi influența, inconștient sau nu, comportamentul și randamentul acestora.

d) *Ecuația personală a examinatorului*. Fiecare cadru didactic are propriile criterii de evaluare. Unii sunt mai generoși, alții mai exigenți. Unele cadre didactice folosesc notarea pentru încurajare constantă a elevului, pentru a-l stimula, iar altele pentru a-l determina să depună efort

[16] Efectul poartă numele mitului grecesc a lui Pygmalion, un sculptor care s-a îndrăgostit de o statuie pe care a sculptat-o.

[17] Tragedia „Oedip rege” începe cu freamătul cetății Teba, care se afla în fața unui chin: plantele, animalele și femeile erau sterile, iar ciuma făcea nenumărate victime. Tebanii vin să ceară ajutorul lui Oedip, regele Tebei, care îi scăpase și de Sfinx, răspunzând corect la ghicitoarea acestuia. Creon, cumnatul lui Oedip, este trimis la oracol să afle de ce s-a abătut această nenorocire asupra Tebei. Oracolul motivează prin faptul că moartea lui Laios, predecesorul lui Oedip, nu a fost ispășită. În scopul de a afla cine l-a omorât pe Laios, Oedip cere să fie întrebat Tiresias, bătrânul profet orb. Tiresias îi spune lui Oedip că el este ucigașul lui Laios. Crezând că Tiresias și Creon au complotat împotriva lui, Oedip se ceartă cu ei. Soția sa, Iocasta, alături de care are patru copii, doi băieți - Eteocles și Polynikes - și două fete, Antigona și Ismena, îl liniștește spunându-i că lui Laios i s-a prezis că va fi ucis de propriul fiu, pe care l-au dat spre adopție în alt ținut pentru a evita această tragedie. În acel moment, Oedip își amintește motivul pentru care a venit în Teba: acela de a se îndepărta de familie ca să nu-și omoare tatăl, după cum i-a fost zis la naștere. La o răscruce, Oedip are un conflict cu un grup de tâlhari, astfel ucigându-și tatăl, deghizat să nu fie recunoscut ca rege. Oedip suferă o cadere nervoasă, scoțându-și ochii, considerând că aceștia sunt cei din cauza cărora nu a văzut adevărul. (sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Oedip_rege).

suplimentar. În timp ce unele cadre didactice preferă originalitatea soluțiilor sau nonconformismul în a le găsi, alții doresc o fidelitate a redării informațiile predate, neabaterea de la algoritmii de lucru etc.

e) *Efectul tendinței centrale*. Majoritatea notelor sunt acordate în jurul valorii medii, neexistând notare la extremele scalei (fără note mici, pe de o parte, sau fără note mari, pe de altă parte).

f) *Efectul de similaritate*. Cadrul didactic se raportează la sine, la propria experiență de elev. Așadar, își valorizează elevii, prin contrast sau asemănare, normele personale fiind principalele criterii de evaluare. Constantin Cucoș, în lucrarea amintită mai devreme, este de părere că profesorii care au o experiență de foști „premianți" vor manifesta un plus de exigență comparativ cu cei care nu au strălucit la diverse discipline. Totodată, profesorii care au copii cu performanțe înalte vor avea tendința să-i evalueze și pe elevii lor cu același grad de așteptări.

g) *Efectul de contrast*. Cadrele didactice au tendința să compare și să ierarhizeze elevii. De cele mai multe ori, o lucrare poate fi notată cu o notă mai mare dacă urmează uneia care a fost notată cu o notă mai slabă, părând, chiar dacă nu este, mult mai bună decât este de fapt.

h) *Efectul ordine*. Cadrul didactic menține același nivel de apreciere pentru o suită de răspunsuri care, în realitate, prezintă anumite diferențe calitative. Cadrul didactic are tendința de nota similar lucrări diferite, dar consecutive, fără discriminările valorice necesare.

i) *Eroarea logică*. Cadrul didactic evaluează, de exemplu, efortul depus de elev pentru a obține rezultatul, chiar dacă nu este corect, deși obiectivele pe care și le-a fixat în proiectarea evaluării nu au fost atinse de către subiectul acesteia.

j) *Efectul de rol*. Acesta este cauzat de presiunile generate de rolul pe care trebuie să-l joace profesorul sau așteptările la care trebuie să se ridice în evaluare. Așadar, „ridicarea" nivelului clasei pare, fără a fi, soluția. Pe de altă parte, și specificul disciplinei la care se realizează evaluarea generează erori: cele mai riguroase/exacte se pretează la o evaluare mai obiectivă, în timp ce la cele umaniste/sociale evaluarea este mai subiectivă.

Autorul enumeră și câteva strategii pentru a diminua sau anula efectele perturbatoare descrise:

- → Cunoașterea și conștientizarea, în fiecare moment a evaluării, a capcanelor în care pot cădea evaluatorii;
- → Realizarea unor ratificări după mai multe evaluări, prin forme și tehnici multiple, combinate, complementare prin avantaje și dezavantaje;
- → Încadrarea rezultatelor evaluării în procesul mai larg de observare curentă în contexte diverse de învățare, pe intervale mai mari de timp;
- → Utilizarea, când conținuturile sau funcțiile o cer, a testelor docimologice;
- → Corectarea lucrărilor, la examene sau concursuri, de către echipe de cadre didactice.

Activități practic-aplicative

Care dintre efectele de mai sus vi se pare cel mai implicat în distorsionarea evaluării?
Care efect vă afectează constant activitatea de evaluare? Ce veți face, de acum înainte, pentru a-l contracara?

Realizați un proiect didactic la disciplina predată/din aria curriculară „Limbă și comunicare" în care să integrați 2 - 3 resurse digitale (create de

Bibliografie:

Aniței, R. (fără an). „Strategii didactice interactive și rolul lor în eficientizarea procesului de predare-învățare. Preluat de pe https://edict.ro/strategii-didactice-interactive-si-rolul-lor-in-eficientizarea-procesului-de-predare-invatare/

Boncea, A. -G. (2016). „Strategii didactice moderne. Metode interactive de predare-învățare-evaluare",. *Analele Universităţii "Constantin Brâncuşi"*.

Cerghit, I. (2008). *„Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii"*. București: Polirom.

Crețu, C. (2009). „Teoria și metodologia curriculumului". În C. C. (coordonator), *„Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice", ediția a III-a.* Iași: Polirom.

Cucoș, C. (2009). *„Psihopedagogie pentru examenele de definitvare și grade didactice"*. Iași: Polirom.

Cucoș, C. (2014). *Pedagogie, ediția a III-a revăzută și adăugită.* Iași: Polirom.

Dan Potolea, M. M. (2006). *„Teoria și metodolodia curriculumului.* București: Minesterul Educației și Cercetării - Proiectul pentru Învățământul Rural.

Grosseck, G. C. (2020). *„Ghid practic de resurse educaționale și digitale pentru instruire online"*. Timișoara: Editura Universității de Vest.

Lucia Șchiopu, T. C. (2020). *„Integrarea resurselor educaționale digitale online în dezvoltarea competenței de comunicare – suport curricular"*. Chișinău.

M.E.C. (2020). . *Metodologie de organizare și desfășurare a examenului național pentru definitivare în învățământul preuniversitar, aprobată prin ordinul nr. 5.434 din 31 august 2020, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 852 din 17 septembrie 2020 (METODOLOGIE.* București: Monitorul Oficial al României.

MEN, C. N. (1997).

Oprea, C. (2012). *Programul de formare „Metode interactive de predare, învățare, evaluare", suport de curs, 2012* . Craiova: Facultatea de Psihologie și Științele Educaţiei - Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic.

Otilia Ștefania Păcurari, A. T. (2003). *„Strategii didactice inovative - suport de curs"*. București: Sigma.

Roșioru, M. (fără an). www.roșioru.ro. Preluat de pe www.roșioru.ro

Imagini preluate de pe: https://www.pngwing.com

Anexa nr. 1

ORDIN NR. 5430/2020 DIN 31 AUGUST 2020

Privind aprobarea „Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a examenului național pentru definitivare în învățământul preuniversitar"

Capitolul I – **Dispoziții generale**

art. 1 - art. 10

Capitolul II – **Organizarea și desfășurarea examenului**

SECȚIUNEA 1 – **Înscrierea candidaților**
art. 11 - art. 14
Secțiunea a 2-a – **Efectuarea inspecțiilor școlare de specialitate**
art. 15
Secțiunea a 3-a – **Structura și evaluarea portofoliului personal**
art. 16
Secțiunea a 4-a – **Completarea dosarelor și verificarea datelor de înscriere existente în aplicația electronică**
art. 17 - art. 19
Secțiunea a 5-a – **Organizarea și susținerea probei scrise**
art. 20 - art. 33
Secțiunea a 6-a – **Evaluarea lucrărilor**
art. 34 - art. 36

Secțiunea a 7-a – **Soluționarea contestațiilor**
art. 37 - art. 41

Capitolul III – **Dispoziții finale**
art. 42 - art. 47

Anexa nr. 2[18]

FIŞA DE EVALUARE 1

a activităţii didactice în cadrul inspecției de specialitate la clasă

Unitatea de învățământ: .....

Numele și prenumele cadrului didactic inspectat: .....

Funcția didactică și specialitatea: .....

Data efectuării inspecției: .....

Inspecția este efectuată de directorul/directorul adjunct: .....

Aspecte urmărite	Criteriul	Punctaj	
		Maxim	Realizat
Cunoaştere ştiinţifică şi curriculară	- cunoaşterea contextelor de învăţare şi a obiectivelor/competențelor, a dificultăţilor de învăţare specifice disciplinei - cunoaşterea modului de proiectare a conţinuturilor disciplinei - cunoaşterea proceselor de predare şi învăţare, folosind inclusiv tehnologii digitale - cunoaşterea teoriilor învăţării, a proceselor şi metodelor de evaluare, inclusiv digitale	**4**	
Deprinderi didactice	- planificarea, desfășurarea, coordonarea activității de predare/învățare/evaluare, adaptată la specificul formațiunii de studiu - operaţionalizarea obiectivelor/competențelor predării pe baza taxonomiilor actuale - monitorizarea, adaptarea şi evaluarea obiectivelor lecției, a competențelor la nivelul disciplinei şi a proceselor de predare-învăţare, folosind inclusiv tehnologii digitale	**3**	
Credinţe, atitudini, valori, implicare	- disponibilitatea pentru schimbare, flexibilitate şi învăţare continuă - susţinerea elevilor în procesul de învățare, încurajarea atitudinilor democratice la elevi, în calitatea acestora de cetăţeni europeni - implicare în activităţile curriculare, co-curriculare, extracurriculare, extraşcolare ale unității de învăţământ	**3**	
TOTAL		**10**	

Concluzii și recomandări:

……

[18] Anexa nr. 1 la OME nr. 5 722/ 27.09.2022*, anexa nr. 2 la Metodologie*

Anexa nr. 3[19]

FIŞA DE EVALUARE 2

a activității didactice în cadrul inspecției de specialitate la clasă

Unitatea de învăţământ: .....

Numele şi prenumele cadrului didactic inspectat: .....

Funcţia didactică şi specialitatea: .....

Data efectuării inspecţiei: .....

Inspecţia este efectuată de inspectorul școlar/profesorul metodist: .....

Analiză	**Aspecte evaluate: criterii**	**Punctaj**	
		Maxim	**Realizat**
1	2	3	4
Activitate didactică	Aspecte formale (documente, documentaţie, materiale didactice disponibile, inclusiv resurse de tehnologie digitală)	**1**	
	Proiectare – motivare (relaţionarea intra- şi interdisciplinară, intra şi cross-curriculară, perspectiva în raport cu unitatea de învăţare, relevanţa pentru viaţă a conţinuturilor)	**1**	
	Conţinut ştiinţifico-aplicativ (obiectivizare, structurare, sistematizare, coerenţă, consistenţă)	**1**	
	Metode şi mijloace didactice (varietate, oportunitate, originalitate, eficienţă) Realizarea de activităţi de învăţare în care sunt utilizate dispozitive digitale, resurse sau strategii de informare digitală	**1**	
	Climat psihopedagogic (ambient specific disciplinei, motivaţie pentru lecţie)	**1**	
Elevii - dominante vizate	Achiziţii cognitive, verbalizate/nonverbalizate (calitate, cantitate, relaţionare, operaţionalizare)	**1**	
	Deprinderi de activitate intelectuală individuală şi în echipă (operaţii logice, mecanisme de analiză şi sinteză, tipuri de inteligenţe, consecvenţă, seriozitate, ambiţia autodepăşirii, colegialitate, responsabilitate şi răspundere, flexibilitate în asumarea rolurilor)	**1**	
	Atitudine faţă de şcoală - statutul şi rolul la ora de clasă (pozitivă – colaborator, indiferentă – spectator)	**1**	
Profesorul – dominante vizate	Competenţe profesionale şi metodice (de cunoaştere, organizare şi prelucrare a informaţiei; de execuţie – rapiditatea, precizia acţiunilor şi distributivitatea atenţiei; de comunicare – coerenţa, concizia şi acurateţea discursului, captarea şi păstrarea interesului elevilor, abilitatea pentru activitate diferenţiată şi pentru punerea la dispoziţia elevilor de resurse şi informaţii suplimentare de învăţare/ dezvoltare, inclusiv digitale, utilizarea tehnologiilor digitale pentru a îmbunătăţi strategiile de evaluare şi pentru a crea instrumente de evaluare adaptate obiectivelor/competențelor)	**1**	
	Competenţe sociale şi de personalitate (sociabilitate, comunicativitate, registre diverse de limbaj, echilibru emoţional, rezistenţă la stres, ingeniozitate, flexibilitate, fermitate, toleranţă, rigurozitate, obiectivitate, disponibilitate pentru dezvoltare personală, inclusiv pentru utilizarea aplicațiilor informatice)	**1**	
TOTAL		**10**	

[19] Anexa nr. 1 la OME nr. 5 722/ 27.09.2022*, anexa nr. 2 la Metodologie*

Anexa nr. 4[20]

GRILA DE EVALUARE
a portofoliului profesional personal

Structură portofoliu profesional personal	Conținut portofoliu profesional personal	Barem de evaluare (punctaj maxim)	Punctaj autoevaluare	Punctaj evaluare
Date personale	***Prezentare candidat***	***0,5 puncte***		
	Date de identificare candidat			
	Încadrarea			
	Orarul			
	Curriculum Vitae (Europass)	**0,25 puncte**		
	Scrisoare de intentie	**0,25 puncte**		
Documente suport	***Activitate la catedră***	***6,5 puncte***		
	Proiectarea/Planificarea materiei	**2 puncte**		
	Planificarea calendaristică anuală			
	Planificarea pe unități de învățare adaptată nivelului clasei			
	Proiecte didactice (minim 10, pentru diferite tipuri de lecții, folosind inclusiv resurse de tehnologie digitală)	**2,5 puncte**		
	Instrumente de evaluare, inclusiv digitale	**1,5 puncte**		
	Testul predictiv cu baremele aferente			
	Rezultatele testării și observațiile/concluziile			
	Măsurile/planul de acțiune			
	Catalogul profesorului	**0,5 puncte**		
	Resurse materiale	***2 puncte***		
	Resurse didactice adaptate nivelului clasei			
	Fișe de lucru (pe nivel de performanță vizat)			
	Cărți, culegeri, texte, teste, resurse educaționale deschise, etc.			
	Folii retroproiector, prezentări, aplicații informatice utilizate			
Raport de progres școlar	***Raport de progres școlar***	***1 punct***		
NOTA FINALĂ PORTOFOLIU PROFESIONAL PERSONAL		**10 puncte**		

[20] Anexa nr. 3 la OME nr. 5722/27.09.2022, *anexa nr. 4 la Metodologie*